

VISUOTINIO KOMPIUTERINIO RAŠTINGUMO TYRIMAS

Pakeliui į skaitmeninį raštingumą

Vilnius 2008

TURINYS

I. Tyrimo pagrindimas ir problema	2
II. Tyrimo tikslas	4
III. Tyrimo uždaviniai	4
IV. Tyrimo objektas	4
V. Bendroji tyrimo metodologija	4
V.1. Tyrimo metodas	4
V.2. Atranka	4
V.3. Lauko tyrimo atlikimo data.....	7
V.4. Atlikto lauko tyrimo suvestinė.....	7
VI. Tyrimo klausimyno sudarymo tvarka	7
VII. Tyrimo autoriai	11
VIII. Gautų rezultatų santrauka, bendrosios išvados	11
IX. 2008 ir ankstesniųjų metų Lietuvos gyventojų kompiuterinio raštingumo tyrimų palyginimas	18
X. Rekomendacijos	26
XI. Apklausos duomenų analizė	29
XI.1. Kompiuterinio raštingumo lygio vertinimas	29
XI.2. Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimo (ECDL) įgijimo poreikis.....	34
XI.3. Naudojimosi kompiuteriu dažnis	39
XI.4. Interneto mobiliajame telefone / delniuke naudojimo dažnis	44
XI.5. Informacinių technologijų naudojimas darbinėje veikloje	49
XI.6. Informacinių technologijų naudojimas nedarbinėje veikloje	55
XI.7. Kompiuterio naudojimo tikslai.....	61
XI.8. Naudojimas elektroninėmis paslaugomis	67
XI.9. Patogiausias kompiuterinio raštingumo tobulinimo būdas	73
XI.10. Patogiausias kompiuterinio raštingumo įgijimo būdas.....	81
XI.11. Kompiuterinio raštingumo svarba darbovietėje	90
XI.12. Elgsena, siekiant greitai patobulinti informacinių technologijų gebėjimus.....	96
XI.13. Informacinių technologijų mokymų naudos vertinimas	107
XI.14. Informacinių technologijų mokymų organizatoriai.....	112
XI.15. Valstybės pastangų didinti gyventojų kompiuterinį raštingumą vertinimas	120
XI.16. Naudojimas valstybės inicijuotomis ir remiamomis programomis.....	127
XII. Lauko tyrimui naudotas klausimynas	153

I. Tyrimo pagrindimas ir problema.

2004 metų rugsėjo 15 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu Nr. 1176 patvirtino visuotinio kompiuterinio raštingumo programą. Jos teisinis pagrindas – Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001–2004 metų programa, kurios 67 punkte deklaruojamas siekis, kad visi visuomenės nariai įgytų kompetenciją, atitinkančią informacinės visuomenės reikalavimus. 2004 metų rugsėjo 15 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės priimtoje visuotinio kompiuterinio raštingumo programoje deklaruojamas visuotinis kompiuterinis raštingumas suprantamas kaip *reikiamas informacinių ir komunikacinių technologijų išmanymas, mokėjimas ir gebėjimas taikyti kompiuterio techninę ir programinę įrangą vartotojo lygiu.*

Visuotinio kompiuterinio raštingumo programoje taip pat pažymima, kad Europos Sąjungos informacinės plėtros plane, Europos Tarybos Lisabonos išvadose, Europos mokymosi visą gyvenimą memorandume pabrėžiama, jog būtina visuomenės narių veiklos elektroninėje erdvėje kompetencija. Kompiuterinis raštingumas nurodomas kaip vienas iš naujų svarbiausių įgūdžių, kurių prireikia norintiems aktyviai dalyvauti informacinės visuomenės ir žinių ekonomikos gyvenime. Europos mokymosi visą gyvenimą memorandume taip pat teigiama, kad kaip tik informacinių technologijų valdymo įgūdžių spragos lemia aukštą nedarbo lygį tam tikruose regionuose, tam tikrose pramonės šakose ir tarp socialiai pažeidžiamų gyventojų grupių. Taigi, gebėjimas naudotis informacinėmis technologijomis didina žmonių galimybes plačiau dalyvauti darbo rinkoje, lengviau leidžia naudotis skaitmeninės rinkos paslaugomis (informaciniai tinklai, elektroninis atsiskaitymas, elektroninė prekyba, galimybė elektroniniu būdu užsisakyti paslaugas, galimybė naudoti daugiafunkcines korteles ir pan.).

Visuotinio kompiuterinio raštingumo programos tikslas – spartinti informacinės visuomenės kūrimąsi sudarant sąlygas Lietuvos Respublikos gyventojams siekti visuotinio kompiuterinio raštingumo, atitinkančio jų išsimokslinimą ir profesinę veiklą. Visuotinio kompiuterinio raštingumo programos trukmė – 9 metai (2004–2012). Šioje programoje suformuluoti šie uždaviniai:

- Skatinti gyventojus mokytis informacinių ir komunikacinių technologijų ir jas naudoti įvairiose veiklos srityse, tapti visaverčiais informacinės visuomenės nariais, gebančiais gyventi ir dirbti informacinėje visuomenėje (t. y., visuomenė turi būti skatinama naudoti informacines ir komunikacines technologijas);
- Sudaryti sąlygas visiems šalies gyventojams įgyti kompiuterinį raštingumą, atitinkantį jų išsimokslinimą ir profesinę veiklą nepriklausomai nuo amžiaus, lyties, specialiųjų poreikių, socialinės padėties ir gyvenamosios vietos (t. y., turi būti sudarytos sąlygos siekti kompiuterinio raštingumo);
- Užtikrinti gerą kompiuterinio raštingumo mokymo kokybę ir vykdyti kompiuterinio raštingumo programos stebėseną (t. y., turi būti periodiškai įvertinama kompiuterinio raštingumo mokymo kokybė).

2005 metų birželio 1 d. Europos Bendrijų Komisija, priimdama programą „i2010 – Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti“ nustatė naujus strateginius politinius tikslus tolesniam informacinės visuomenės vystymui¹. Šioje programoje nustatytos informacinės visuomenės ir audiovizualinės politikos vystymo(si) kryptys, atkreipiamas dėmesys ES valstybių informacinės visuomenės kūrimo priemonių koordinavimui, skatinant skaitmeninę konvergenciją. Europos Komisija programoje i2010 nustatė tris veiklos prioritetus:

- Vieningos europinės informacinės erdvės sukūrimą;
- Inovacijų ir investicijų skatinimą informacinių ir komunikacinių technologijų tyrimų srityse;

¹ Plg. <http://europa.eu/scadplus/leg/de/cha/c11328.htm>

- Bendros informacinės ir žiniasklaidos visuomenės kūrimą integracijos pagrindu.

Bendros informacinės ir žiniasklaidos visuomenės kūrimo tikslas – geresnė viešųjų paslaugų veiklos kokybė ir aukštesnės gyvenimo kokybės užtikrinimas. Programoje rašoma, kad vis labiau senėjanti Europos visuomenė, vis didėjantys ekologiniai reikalavimai, skaitmeninių bibliotekų atsiradimas iššaukia būtinybę vystyti kultūrinį daugiapusiškumą. Tai turi būti įgyvendinta:

- Toliau vystant elektroninį prieinamumą („e-accessibility“), siekiant sudaryti sąlygas kuo platesniam žmonių ratui naudotis informacinėmis ir komunikacinėmis sistemomis;
- Įgyvendinant skaitmeninę integraciją, kai galimybė naudotis informacinėmis technologijomis bei įgyjamos būtinos informacinės kompetencijos nepriklauso arba kuo mažiau priklauso nuo lyties, amžiaus, pajamų ar gyvenamosios vietos;
- Kuriant elektroninę valdžią ir plačią viešųjų paslaugų skaitmeninėje erdvėje pasiūlą. Būtina valstybės lygiu išspręsti technologines, teises, struktūrines problemas, trukdančias plačiai naudotis elektroninės erdvės galimybėmis.

2008 m. liepos 3 d. Europos Bendrijų Komisija parengė komunikatą Europos parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Gebėjimų ugdymas XXI amžiuje: Europos bendradarbiavimo mokyklų klausimais darbotvarkė“. Jame konstatuojama, jog tam, kad sulauktų sėkmės globalizuotoje ekonomikoje ir visuomenėje, kuriai vis labiau būdinga įvairovė, žmonėms prireiks įvairesnių gebėjimų, nei bet kada iki šiol. Visai netrukus žmonės dirbs darbus, kurie kol kas dar neegzistuoja. Technologijos bendrai paėmus ir informacinės technologijos pakeis pasaulį taip, kaip niekas net neįsivaizduoja.

Europos Bendrijų Komisija 2008 m. liepos 3 d. nutarime išskiria skaitmeninį raštingumą kaip labai svarbų visapusiškam dalyvavimui žinių visuomenėje ir modernios ekonomikos konkurencingumui.

Taigi, per kelerius metus kompiuterinio raštingumo sąvoka iš esmės evoliucionavo į skaitmeninio raštingumo sąvoką. Informacinės technologijos plačiai paplito žmonių buityje ir jų jau nebegalima sieti vien tik su kompiuteriais. Nebeužtenka reikiamai išmanyti kompiuterio suteikiamas informacines ir komunikacines technologijas, mokėti ir gebėti taikyti kompiuterio techninę ir programinę įrangą vartotojo lygiu. Skaitmeninis raštingumas – *reikiamas darbo rinkoje ir buityje paplitusių informacinių ir komunikacinių technologijų išmanymas, mokėjimas ir gebėjimas taikyti darbo rinkoje ir buityje naudojamą techninę ir programinę įrangą vartotojo lygiu.*

Skaitmeninį raštingumą būtina atskirti nuo *informacinio raštingumo* – kritinio mąstymo, gebėjimo dirbti su informacija, pagal tam tikrus kriterijus pasirinkti ją taip, kad ji būtų naudinga pažintinei ar naudojimo prasme.²

Taigi, analizuojant visuomenės narių įgytas kompetencijas, atitinkančias informacinės visuomenės reikalavimus, nebeužtenka tirti Lietuvos gyventojų kompiuterinį raštingumą. Būtina pereiti prie Lietuvos gyventojų skaitmeninio raštingumo tyrimų.

Vykdamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos visuotinio kompiuterinio raštingumo programos trečiąjį uždavinį, 2004, 2005, 2006 ir 2007 m. buvo tirti 15 metų ir vyresni Lietuvos gyventojai ir analizuojama, kaip sekasi įgyvendinti visuotinio kompiuterinio raštingumo programos nuostatas.

² Plg. <http://www.bernardinai.lt/index.php?url=articles/51146>

II. Tyrimo tikslas.

Įvertinti, kaip 2008 metais sekėsi įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos visuotinio kompiuterinio raštingumo programos nuostatas.

III. Tyrimo uždaviniai.

1. Išanalizuoti, kaip ir kiek Lietuvos gyventojai 2008 m. naudojami skaitmeninėmis technologijomis,
2. Nustatyti, kaip 2008 m. buvo sudarytos sąlygos Lietuvos gyventojams siekti skaitmeninio raštingumo;
3. Išsiaiškinti 2008 m. Lietuvoje teikto skaitmeninio (kompiuterinio) raštingumo mokymo kokybę,
4. Įvertinti valstybės inicijuotas ir finansuotas pastangas didinti gyventojų skaitmeninį raštingumą (mokesčių lengvata įsigyjant kompiuterį ir pan.).

IV. Tyrimo objektas.

2004 metų rugsėjo 15 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu Nr. 1176 patvirtintoje visuotinio kompiuterinio raštingumo programoje kalbama apie visus Lietuvos gyventojus. Jauni šalies gyventojai, dar lankantys pagrindinę ar pradinę mokyklą, o taip pat dar jaunesni vaikai tiesiog objektyviai nėra savarankiški, tobulindami savo gebėjimus. Paprastai analogiškuose tyrimuose jauniausi amžiui respondentai būna 15 metų amžiaus. Viršutinė respondentų amžiaus riba paprastai nenustatoma. **Tyrimo objektas** – 15 metų ir vyresni Lietuvos gyventojai.

V. Bendroji tyrimo metodika.

V.1 Tyrimo metodas

- Reprezentatyvi anketinė Lietuvos gyventojų apklausa tiesioginio interviu būdu, naudojant iš anksto parengtus klausimynus, kuriuose interviuotojai fiksuoja respondentų atsakymus. [Visi gyventojai turi lygias galimybes patekti į atranką.](#) Rezultatai atspindi visos Lietuvos gyventojų nuomones bei pasiskirstymą pagal amžių, lytį, gyvenamąją vietą, išsimokslinimą, perkamąją galią.
- Apklausa vykdoma Omnibuso būdu. Apklauskos rezultatų paklaida neviršija 3 %
- Atliekant viešosios nuomonės tyrimus, ypač svarbu, kad juos atliktų pakankamai kvalifikuoti specialistai. Kitaip menkiausia tyrimo imties paklaida ar kitos netikslumas rengiantis tyrimui gali reikšmingai iškreipti bendrus tyrimo rezultatus. Dėl šios priežasties lauko tyrimą (respondentų atranką ir apklausą) atliko rinkos tyrimų kompanija UAB RAIT.

V.2 Atranka

V.2.1 Imties dydis

1046 15 – 74 m. nuolatinių Lietuvos gyventojų.

V.2.2 Atrankos metodas

- Respondentams atrinkti buvo naudojama reprezentatyvi tikimybinė atranka, įvertinant 15-74 m. Lietuvos gyventojų pasiskirstymą pagal gyvenamąją vietą, amžių, lytį, išsimokslinimą. Detalesnis apklaustųjų pasiskirstymas pagal šiuos kriterijus pateikiamas 1 lentelėje.

Lentelė 1. Apklaustų gyventojų pasiskirstymas

		N	Proc.
Respondento lytis	Vyras	501	47,9
	Moteris	545	52,1
Amžiaus grupė	15-24 m.	256	24,5
	25-34 m.	168	16,1
	35-44 m.	172	16,5
	45-54 m.	165	15,8
	55-64 m.	132	12,6
	65-74 m.	152	14,5
Išsimokslinimas	Pradinis	116	11,1
	Pagrindinis	186	17,8
	Bendras vidurinis	354	33,9
	Aukštesnysis (spec.vidurinis)	235	22,4
	Aukštasis	156	14,9
Užimtumas	Dirba	526	50,2
	Nedirba	520	49,8
Pagrindinis užsiėmimas	Vadovas, įmonės savininkas	31	3,0
	Tarnautojas	109	10,4
	Specialistas	170	16,2
	Darbininkas/Ūkininkas	205	19,6
	Pensininkas	228	21,8
	Bedarbis	57	5,4
	Namų šeimininkė/vaiko priežiūros atostogose	63	6,0
	Moksleivis, studentas	179	17,1
	Kita	5	0,5
Pajamos vienam šeimos nariui per mėnesį	Iki 600 Lt	218	20,9
	601-800 Lt	204	19,5
	801-1100 Lt	245	23,4
	1101 Lt ir daugiau	234	22,4
	Nenurodė	145	13,8
Tautybė	Lietuvis/lietuvė	877	83,8
	Rusas/rusė	56	5,3
	Lenkas/lenkė	29	2,8
	Ukrainietis/ukrainietė	4	0,3
	Baltarusis/baltarusė	6	0,6
	Žydai/žydė	1	0,1
	Romas/romė	2	0,2
	Nenurodė	70	6,7

Gyvenamosios vietos dydis	Iki 2000 gyv.	331	31,6
	2000-30000 gyv.	200	19,1
	30000-180000 gyv.	183	17,5
	Virš 180 000 gyv.	332	31,8
Apskritis	Alytaus	51	4,8
	Kauno	213	20,4
	Klaipėdos	117	11,2
	Marijampolės	54	5,2
	Panevėžio	99	9,4
	Šiaulių	112	10,7
	Tauragės	38	3,6
	Telšių	60	5,8
	Utenos	52	4,9
	Vilniaus	250	23,9

V.2.3 Kokybės kontrolė

- Tikrinant interviuotojų darbo kokybę su 20 proc. respondentų užmezgamas pakartotinis kontaktas telefonu. Tikrinami respondentų atrankos principai, klausimyno reikalavimų laikymasis.
- Interviuotojų skyrius patikrina anketų užpildymo logiką ir teisingumą.
- Duomenų suvedimo skyrius tikrina 10% anketų suvedimo kokybę.
- UAB „RAIT“ tyrimai atliekami, laikantis ESOMAR reikalavimų.

V.2.4 Statistinė duomenų paklaida

- Vertinant rezultatus, būtina kreipti dėmesį į statistinę paklaidą. Ji atsiranda dėl to, kad yra daroma respondentų atranka, o ne vykdoma ištininė apklausa. Ši paklaida yra apskaičiuojama matematiškai.
- Tolesnėje lentelėje yra pateikiamos paklaidos, esant įvairiam respondentų skaičiui bei atsakymų pasiskirstymui.

Atsakymų pasiskirstymas ⇒	50	45/55	40/60	35/65	30/70	25/75	20/80	15/85	10/90	5/95
Atrankos dydis ↓										
10	31	30.8	30.4	29.6	28.4	26.8	24.8	22.1	18.6	13.5
30	17.9	17.8	17.5	17.1	16.4	15.5	14.3	12.8	10.7	7.8
50	13.9	13.8	13.6	13.2	12.7	12	11.1	9.9	8.3	6
75	11.3	11.3	11.1	10.8	10.4	9.8	9.1	8.1	6.8	4.9
100	9.8	9.8	9.6	9.3	9	8.5	7.8	7	5.9	4.3
150	8	8	7.8	7.6	7.3	6.9	6.4	5.7	4.8	3.5
200	6.9	6.9	6.8	6.6	6.4	6	5.5	4.9	4.2	3
300	5.7	5.6	5.5	5.4	5.2	4.9	4.5	4	3.4	2.5
400	4.9	4.9	4.8	4.7	4.5	4.2	3.9	3.5	2.9	2.1
500	4.4	4.4	4.3	4.2	4	3.8	3.5	3.1	2.6	1.9
600	4	4	3.9	3.8	3.7	3.5	3.2	2.9	2.4	1.7
700	3.7	3.7	3.6	3.5	3.4	3.2	3	2.6	2.2	1.6
800	3.5	3.4	3.4	3.3	3.2	3	2.8	2.5	2.1	1.5
900	3.3	3.2	3.2	3.1	3	2.8	2.6	2.3	2	1.4
1000	3.1	3.1	3	3	2.8	2.7	2.5	2.2	1.9	1.4

Pavyzdys

Tarkime, kad 1000 respondentų buvo paklausta, ar jie naudojami internetu. Tarkime, kad 55 % jų pasakė, kad naudojami. Tai reiškia, kad su 95 % tikimybe galime teigti, jog tikroji reikšmė yra intervale 55 % ± 3,1%.

V.3 Lauko tyrimo atlikimo data

Lauko tyrimas atliktas 2008 m. lapkričio mėn. 7 d. – 11 d.

V.4 Atlikto lauko tyrimo suvestinė

Aplankyta namų ūkių	2589
Apklausta	1046
Nebuvo namuose, nerasta	583
Atsisakė dalyvauti apklausoje	601
Neatitiko atrankos kriterijų	352
Kitos priežastys	7

VI. Tyrimo klausimyno sudarymo tvarka.

Tyrėjų pasirinkto respondentų apklausos būdo skiriamasis bruožas – tokios apklausos negali būti didelės apimties, taigi, buvo būtina aiškiai išgryninti kiekvieno klausimo reikšmę sprendžiant tyrimo uždavinius. Klausimyno apimties ribojimai taip pat iš esmės neleido pasinaudoti kontrolinių klausimų teikiamomis galimybėmis.

Pirmojo tyrimo uždavinio „išanalizuoti, kaip Lietuvos gyventojai 2008 m. naudojami skaitmeninėmis technologijomis“ sprendimui tyrimui parengtoje anketoje buvo skirta daugiausia vietos. Visus šio tyrimo uždavinio sprendimui skirtus klausimų bloko klausimus galima struktūruoti tokiu būdu:

- Respondento kompiuterinių gebėjimų fiksavimas
- Naudojimosi skaitmeninėmis komunikacijomis dažnis
- Naudojimosi skaitmeninėmis komunikacijomis tikslas

Respondento kompiuterinių gebėjimų fiksavimui skirta tematika pradedama iš esmės tradiciniu ir ankstesnių metų tyrimuose irgi naudotu klausimu apie respondento kompiuterinio raštingumo lygį. Akivaizdu, kad apklausų metu sunku objektyviai įvertinti respondento tikrąjį kompiuterinio raštingumo lygį, todėl einama tradiciniu keliu – siūloma respondentui pačiam šį lygį įsivertinti. Suprantama, kad tai – subjektyvus ir nuo daugelio tyrėjų taip ir likusių nežinomomis priežasčių priklausantis įsivertinimas. Kita vertus, respondento atsakymas į šį klausimą gerai parodo jo savijautą, susidūrus su skaitmeninėmis technologijomis. Lyginant su ankstesniais tyrimais, rengiantis 2008 metų tyrimui buvo modifikuota klausimo atsakymų skalė. Ankstesnių metų tyrimuose naudota šio klausimo atsakymų skalė, 2008 metų tyrėjų vertinimu, nebuvo pakankamai „jautri“. Respondentai turėdavo rinktis vieną iš šių atsakymų:

- Geras, turiu ECDL pažymėjimą;
- Geras, bet ECDL pažymėjimo neturiu;
- Silpnas;
- Kompiuteriu dirbti nemoku

2008 metų tyrimo tyrėjų vertinimu, respondentams renkantys jų situaciją labiausiai atitinkantį klausimo atsakymą, objektyviai turėjo atsirasti tarpinio atsakymo tarp atsakymų „geras, bet ECDL pažymėjimo neturiu“ ir „silpnas“ poreikis. Todėl skalė buvo modifikuota, įtraukiant atsakymą „vidutiniškai“. Gauti tyrimo rezultatai parodė, kad toks atsakymų skalės modifikavimas visiškai pasiteisino. Analizuojant gautus duomenis, šis klausimas buvo naudojamas ne tik kaip turinio klausimas, bet ir kaip puikus klausimas filtras.

Antrasis respondento kompiuterinių gebėjimų fiksavimui skirtas klausimas buvo klausimas apie tai, ar respondentas norėtų išigyti apie ECDL pažymėjimą. Per respondentų atsakymus į šį klausimą tyrėjai siekė išsiaiškinti respondento vidinę nuostatą bei poreikį toliau tobulinti jo kompiuterinius gebėjimus, o taip pat nustatyti, ar valstybė pakankamai propaguoja šį visai Europos Sąjungai bendrą (ir vien dėl to reikšmingą) kompiuterinio raštingumo matą. Analizuojant gautus duomenis, šis klausimas buvo naudojamas ne tik kaip turinio klausimas, bet ir kaip puikus klausimas filtras.

Naudojimosi skaitmeninėmis komunikacijomis dažnio analizė pradėta klausimu, prašant tiesiogiai nurodyti, kaip dažnai respondentas naudojami kompiuteriu – ko gero labiausiai įprastu skaitmeninės komunikacijos ir informacijos būdu. Šis klausimas irgi buvo naudotas ankstesnių metų kompiuterinio raštingumo tyrimuose, bet, skirtingai nei ankstesniais metais, buvo praplėsta atsakymų į šį klausimą skalė. Ankstesniais metais buvo naudota tokia skalė:

- Kasdien
- Kartą ar kelis per savaitę
- Rečiau

2008 metų tyrime taip pat buvo domimasi, kaip respondentai naudojami kitais, nei kompiuteris būdais, naudotis internetu (o buvo akivaizdu, kad tais kitais būdais respondentai naudojami daug rečiau, nei kompiuteriu), todėl, norint palyginti respondentų atsakymus, atsakymų į klausimą apie naudojimo kompiuteriu skalė buvo išplėsta – atsirado atsakymai „kartą ar kelis kartus per dvi savaites“, „kartą ar kelis per mėnesį“ bei „visai nesinaudoju“. Analizuojant tyrimo duomenis toks atsakymų skalės išplėtimas buvo naudingas ir pasiteisino. Kita vertus, analizuojant vien tik respondentų atsakymų į klausimą apie naudojimosi kompiuteriu dažnį dar kartą buvo įsitikinta, kad jei asmuo kompiuteriu dirba ne rečiau nei kartą per savaitę, jo kompiuterio gebėjimai yra pakankami. Taigi, analizuojant vien tik atsakymus į šį klausimą, būtų pakakę ankstesniais metais naudotos atsakymų skalės.

Reikalavimai šiuolaikinės visuomenės piliečiui palengva kinta – skaitmeninėmis technologijomis galima naudotis ne tik prisėdus prie kompiuterio. Arba, kitaip tariant, kompiuteriu tapo ne tik stalo ar nešiojamas kompiuteriai, bet ir nelabai brangus mobilusis telefonas ar delninelis. Dėl šios priežasties respondentams buvo užduotas klausimas, kaip dažnai jie naudojami mobiliame telefone ar delninelis esančia interneto galimybe. Šio klausimo atsakymų skalė visiškai atitiko klausimo apie naudojimosi kompiuteriu dažnį atsakymo skalę.

Su naudojimosi skaitmeninėmis technologijomis dažniu yra tampriai susijusi viena iš dalies išorinė aplinkybė, galinti paskatinti ir arba sutrukdyti respondento siekį naudotis skaitmeninėmis technologijomis. Žmonės naudojami skaitmeninėmis technologijomis priežastį paprastai sieja su dviem paaiškinimais – jiems to reikia darbui ir/arba veiklai po darbo (darbams buityje, laisvalaikio leidimui ir pan.). Jei respondento profesinė veikla ar pomėgiai kaip nors susiję su skaitmeninėmis technologijomis, tai, iš vienos pusės skatina jį šioje srityje tobulėti, kita vertus mažina sąlyčio su skaitmeninėmis technologijomis baime. Todėl anketoje buvo klausimai, kiek respondento darbo veikla bei veikla po darbo susijusi su skaitmeninių technologijų naudojimu. Šie du klausimai tyrėjams buvo svarbūs tiek kaip turinio klausimai, tiek ir kaip klausimai filtrai.

Rengiant klausimą, naudojimosi skaitmeninėmis technologijomis tikslo problema padalinta į dvi dalis. Viena vertus analizuota, kokius tikslus skaitmeninių technologijų pagalba tenkina respondentas, kita vertus, domėtasi, kokiomis elektroninėmis paslaugomis, tikrai lengvinančiomis respondento gyvenimą, jis naudojami. Abiejų šių problemų analizė buvo atlikta ir ankstesnių metų kompiuterinio raštingumo tyrimų metu.

Lyginant su ankstesnių metų kompiuterinio raštingumo tyrimais, 2008 metų tyrime buvo palikta galimybė respondentams įrašyti kitas, anketoje nenurodytas naudojimosi tikslų tenkinimo bei naudojamų elektroninių paslaugų formas. Tai sukelia tam tikrų problemų, vertinant jų nurodymų dažnį. Viena vertus, net ir sociologijos vadovėliuose rašoma, kad reikia atsargiai lyginti anketose iš anksto nurodytus ir respondentų papildomai nurodytus atsakymus (atsakymų išvardinimas anketoje yra savotiškas paruoštukas ir užuomina respondentams, tingesni respondentai, net jei jie kuo nors papildomai ir naudojami, ne visada tai nurodo savo anketoje) – yra nustatyta, kad, jei tie papildomai nurodyti atsakymai būtų nuo pat pradžių nurodyti klausimyne, juos pasirinktų didesnis respondentų skaičius. Bet taip surinkti papildomi respondentų atsakymai mažų mažiausiai yra puiki medžiaga būsimiems Lietuvos skaitmeninio raštingumo tyrėjams.

Ankstesnių metų Lietuvos gyventojų kompiuterinio raštingumo tyrėjai išskirdavo tokius tikslus, kuriuos respondentai gali tenkinti skaitmeninių technologijų pagalba:

- Atlikti darbo užduotims;
- Naudoti moksle;
- Naudoti asmeniniam bendravimui (el.paštas ir pan.);
- Naudoti informacijos paieškai (asmeniniais tikslais);
- Naudoti laisvalaikio praleidimui.

2008 metų tyrimo anketoje šis tikslų, kuriuos galima tenkinti skaitmeninių technologijų pagalba, sąrašas nebuvo papildytas. Respondentų atsakymų analizė leido išskirti dar tris tikslus:

- Žinioms apie kompiuterį gilinti (iš tiesų visos naudotojui draugiškos programos turi taip vadinamą „help“ funkciją);
- Užsiimti kūrybine veikla;
- Užsiimti visuomenine veikla.

Net, jei užsiėmimus visuomenine veikla priskirti laisvalaikio praleidimui, skaitmeninių technologijų naudojimas, siekiant tobulinti naudojimosi kompiuteriu gebėjimus bei užsiimti kūrybine veikla, atrodo, turi pagrindo būti priskirti prie tikslų, kurių siekdamas žmogus naudojami skaitmeninėmis technologijomis, sąrašo.

Ankstesnių metų Lietuvos gyventojų kompiuterinio raštingumo tyrėjai išskirdavo tokias elektronines paslaugas, kuriomis respondentai gali naudotis skaitmeninių technologijų pagalba:

- Elektroninė valdžia;
- Elektroninės mugės ir virtualios parduotuvės;
- Elektroninė bankininkystė;
- Taip pat atsakymas „niekuo tokiu nesinaudoju“.

2008 metų tyrimo anketoje šis elektroninių paslaugų, kuriomis respondentai gali naudotis skaitmeninių technologijų pagalba, sąrašas buvo papildytas dar ir paslauga registruotis pas gydytojus. Respondentų atsakymų analizė leido išskirti dar ir tokias paslaugas, tenkinamas skaitmeninių technologijų pagalba:

- Elektroninis paštas;
- Nemokami žaidimai internete;
- Elektroninis pajamų deklaravimas Valstybinei mokesčių inspekcijai;
- Elektroninė informacijos paieška;

Apibendrinti tyrimo rezultatai tyrėjams iškėlė ir metodologinę problemą – kas vis tik yra elektroninis paštas ir elektroninė informacijos paieška: naudojimosi skaitmeninėmis technologijomis tikslas, ar svarbi, žmonių gyvenimą palengvinanti paslauga. Nuo šio tyrėjų sprendimo turėtų priklausyti, kaip atrodys ateinančių metų skaitmeninio Lietuvos gyventojų raštingumo tyrimo anketose išvardinti tikslai, kuriuos galima tenkinti

skaitmeninių technologijų pagalba bei respondentams pateiktas elektroninių paslaugų sąrašas.

Antrojo tyrimo uždavinio „nustatyti, kaip 2008 m. buvo sudarytos sąlygos Lietuvos gyventojams siekti skaitmeninio raštingumo“ sprendimui tyrimui parengtoje anketoje buvo skirti 3 klausimai.

Pirmuoju šios klausimų grupės klausimu buvo bandoma nustatyti respondentams patogiausią vietą įgyti kompiuterinio raštingumo gebėjimus ar juos tobulinti. Respondentai turėjo dvi atsakymo į šį klausimą galimybes: jau mokančių dirbti kompiuteriu respondentų buvo prašoma atsakyti apie jiems patogiausią vietą tobulinti kompiuterinio raštingumo gebėjimus, o nemokančių dirbti kompiuteriu – apie jiems patogiausią vietą įgyti kompiuterinio raštingumo gebėjimus. Lygiai taip pat atskirai vėliau buvo analizuojami ir suminiai tyrimo rezultatai.

Antrasis šios klausimų grupės klausimas buvo skirtas išsiaiškinti, ar respondento darbo aplinka skatina jį kelti savo kompiuterinio raštingumo gebėjimus. Tai – labai svarbus klausimas, leidžiantis išmatuoti ko gero patį svarbiausią išorinį faktorių, objektyviai verčiantį Lietuvos gyventoją gerinti savo skaitmeninius (kompiuterinius) gebėjimus. Šis klausimas irgi buvo naudotas ankstesnių metų kompiuterinio raštingumo tyrimuose, bet, skirtingai nei ankstesniais metais, buvo praplėsta atsakymų į šį klausimą skalė. Ankstesniais metais, paklausus, kaip į kompiuterinį raštingumą žiūrima respondento darbovietėje, jam būdavo pateikiama tokia atsakymų skalė:

- Reikalauja;
- Skatina;
- Vertina kaip privalumą, tačiau nereikalauja ir neskatina;
- Nekreipia dėmesio.

2008 metų tyrime šio klausimo atsakymų skalė buvo modifikuota:

- Reikalaujama deramo kompiuterinio raštingumo ir sudaromos sąlygos jį tobulinti;
- Reikalaujama deramo kompiuterinio raštingumo, bet nesudaroma sąlygų jį tobulinti;
- Kompiuterinis raštingumas vertinamas kaip privalumas, bet nėra privalomas;
- Nereikalaujama jokių kompiuterinio raštingumo žinių;
- Kitas atsakymas.

Trečiasis šio klausimų bloko klausimas pabandė nustatyti galimą svarbiausią autoritetą respondentui skaitmeninio (kompiuterinio) raštingumo srityje – „tarkime, kad Jums šiuo metu iškilo poreikis gana greitai patobulinti savo kompiuterinių technologijų gebėjimus. Ką darytumėte?“. Šiuo klausimu netiesiogiai buvo siekiama įvertinti visas šiuo metu šalyje veikiančias institucijas, teikiančias su kompiuterinio raštingumo įgijimu ir tobulinimu susijusias paslaugas.

Trečiojo tyrimo uždavinio „išsiaiškinti, 2008 m. Lietuvoje teikto skaitmeninio (kompiuterinio) raštingumo mokymo kokybę“ sprendimui tyrimui parengtoje anketoje buvo skirti 2 klausimai.

Pirmojo klausimo pagalba buvo siekiama dviejų tikslų:

- Nustatyti, kuri Lietuvos gyventojų dalis per paskutinius dvejus metus dalyvavo kokiose nors mokymuose, kurių metu bent dalis laiko buvo skirta skaitmeninių technologijų gebėjimų stiprinimui;
- Įvertinti respondentų tuose mokymuose gautą naudą.

Antrasis klausimų bloko klausimas kas organizavo mokymus, kuriuose dalyvavote?“ iš esmės buvo tiek turinio klausimas, tiek klausimas filtras. Kaip turinio klausimas, jis leido nustatyti įstaigas, dalyvaujančias organizuojant Lietuvos gyventojų skaitmeninių technologijų gebėjimų tobulinimą. Kaip klausimas filtras (lyginant su prieš tai anketoje buvusiu klausimu apie naudą, gautą dalyvaujant mokymuose), šis klausimas leido įvertinti visų imanomų tokios paslaugos teikėjų teikiamų paslaugų kokybę.

Ketvirtojo tyrimo uždavinio „įvertinti valstybės inicijuotas ir finansuotas pastangas didinti gyventojų skaitmeninį raštingumą (mokesčių lengvata išigyjant kompiuterį ir pan.).“ sprendimui tyrimui parengtoje anketoje buvo skirti 2 klausimai.

Pirmojo klausimo pagalba buvo bandoma įvertinti požiūrį į konkrečias valstybės pastangas didinant gyventojų skaitmeninį raštingumą. Buvo pasirinktos šios valstybės inicijuotos ir finansuotos programos:

- Mokesčių lengvatos įgyjant kompiuterį;
- Viešųjų interneto prieigos taškų kūrimas už Europos Sąjungos ir Lietuvos lėšas;
- Kompiuterinio raštingumo mokymai už Europos Sąjungos ir Lietuvos lėšas;
- E-valdžios paslaugų kūrimas;
- Kompiuterinio raštingumo mokymo priemonių parengimas ir leidyba.

Antrojo klausimo pagalba buvo bandoma nustatyti, kuri šalies gyventojų dalis pasinaudojo galimybėmis, jiems suteiktomis valstybės pastangomis inicijuojant ir finansuojant įvairias gyventojų skaitmeninį raštingumą didinančias programas. Respondentai vertino tas pačias valstybės inicijuotas ir finansuotas programas, kaip ir pirmame šio klausimų bloko klausime. Atskiras dėmesys skirtas nustatyti, ar Lietuvos gyventojai apskritai žino apie šias valstybės inicijuotas ir finansuotas gyventojų skaitmeninį raštingumą didinančias programas.

VII. Tyrimo autoriai

dr. Albinas Kalvaitis - pagrindinis tyrėjas

dr. Tadas Tamošiūnas – tyrėjas, tyrimo koordinatorius

UAB Rait (lauko tyrimo atlikimas)

Tyrimo parengiamuosius darbus padėjo atlikti:

Gintautas Bužinskas

Nijolė Šikšnienė

Algimantas Merkys

VIII. Gautų rezultatų santrauka, bendrosios išvados.

Sprendžiant pirmąjį tyrimo uždavinį „išanalizuoti, kaip Lietuvos gyventojai 2008 m. naudojami skaitmeninėmis technologijomis“, gauti šie rezultatai:

Du trečdaliai šalies 15-74 m. amžiaus gyventojų daugiau ar mažiau moka dirbti kompiuteriu. ECDL pažymėjimą turi 4%. Tai dažniausiai jaunesni, labiau išsimokslinę, dirbantys gyventojai ir moksleiviai, studentai, žmonės turintys didesnę perkamąją galią bei Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos gyventojai.

Respondentų paprašius įvertinti savo kompiuterinio raštingumo lygį, paaiškėjo, kad du trečdaliai (66%) respondentų daugiau ar mažiau geba dirbti kompiuteriu ir įvertino savo kompiuterinio raštingumo lygį: 4% apklaustųjų teigė, kad jų kompiuterinio raštingumo lygis geras ir jie turi Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą, 18% respondentų savo kompiuterinio raštingumo lygį įvardino kaip gera, bet neturi ECDL pažymėjimo, 27% respondentų įvertino savo sugebėjimus vidutiniškai, 17% – silpnai.

Palankiau savo sugebėjimus dirbti kompiuteriu vertina jaunesni respondentai, su aukščiau išsimokslinimu, dirbantys, vadovai, įmonės darbininkai, tarnautojai, specialistai, namų šeimininkės/ vaiko priežiūros atostogose, moksleiviai, studentai, gaunantieji didesnes pajamas (daugiau nei 1100 Lt) vienam šeimos nariui, trijų didžiųjų miestų gyventojai. Tarp 45-54 m. amžiaus respondentų ECDL pažymėjimą gavusių yra daugiau, o tuo tarpu jaunimas (15-34 m.) vertina savo gebėjimus gerai, bet ECDL pažymėjimo neturi.

Trečdalis apklaustųjų (32%) nurodė, kad jie visiškai nemoka dirbti kompiuteriu.

Nemoka dirbti kompiuteriu dažniau respondentai nuo 55 m. ir vyresni, apklaustieji, įgiję pradinį išsilavinimą, nedirbantieji, gaunantieji mažesnes pajamas (601-800 Lt) vienam šeimos nariui per mėnesį ir kaimo vietovių (iki 2000 gyv.) gyventojai (3 pav., 10-18 lentelės).

Trečdalis neturinčių ECDL pažymėjimo daugiau ar mažiau norėtų jį gauti. Tikrai norėtų šį pažymėjimą gauti tik kas šeštas jo neturintis 15-74 m. gyventojas, šio pažymėjimo įsigijimo idėja nėra populiari tarp vidutinio ir vyresnio amžiaus Lietuvos gyventojų. Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą labiau norėtų įsigyti jaunesnio amžiaus respondentai, turintys darbą, vadovai, įmonių savininkai, tarnautojai, moksleiviai, studentai, turintys mažiausią ir vidutinę perkamąją galią gyventojai.

Respondentų paklaustus, ar jie norėtų įgyti Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL), šiek tiek daugiau nei trečdalis (35%) tų, kurie jo neturi, atsakė teigiamai: 17% užtikrintai norėtų įgyti šį pažymėjimą ir 18% – ko gero norėtų.

Norėtų įsigyti Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą dažniau jaunesnio amžiaus respondentai (iki 35m.), turintys darbą, vadovai, įmonių savininkai, tarnautojai, moksleiviai, studentai, turintys mažiausią (iki 600 Lt 1-am nariui per mėn.) ir vidutinę (801-1100 Lt 1-am nariui per mėn.) perkamąją galią gyventojai.

28% respondentų nenorėtų įgyti Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimo: penktadalis (21%) respondentų tikrai nenorėtų ir 7% ko gero nenorėtų įgyti šio pažymėjimo. 7% apklaustųjų negalėjo apsispręsti šiuo klausimu, nes šio pažymėjimo įgijimas atrodo sudėtingas, o nauda neaiški. Trys iš dešimties (30%) neatsakė į šį klausimą, nes apskritai apie tai negalvoja.

Nenorėtų įgyti ECDL pažymėjimo, ar negali atsakyti, nėra apsisprendę dažniau 35 m. ir vyresni gyventojai, įgiję pradinį išsilavinimą, nedirbantys, specialistai, pensininkai, bedarbiai, žemesnes pajamas turintys gyventojai (601-800 Lt per mėn. 1-am šeimos nariui) (4 pav., 19-27 lentelės).

Naudojimosi kompiuteriu lygis šalyje tarp 15-74 m. gyventojų siekia 60% (neskaičiuojant tų, kurie naudojami rečiau nei kartą per mėn.). Didesnė dalis besinaudojančių kompiuteriu tą daro dažnai, t.y. kiekvieną dieną. Kompiuteriais dažniau naudojami jaunesni, labiau išsilavinę, turintys didesnę perkamąją galią bei didesniuose miestuose gyvenantys respondentai.

Į klausimą „Kaip dažnai naudojate kompiuteriu?“ 40% respondentų atsakė, kad kasdien, 12% – kartą ar kelis per savaitę, 13% - rečiau nei kartą per savaitę: 4% – kartą ar kelis kartus per dvi savaites, 4% – kartą ar kelis kartus per mėnesį ir 5% – dar rečiau. Trečdalis respondentų (34%) kompiuteriu apskritai nesinaudoja.

Dauguma geriau vertinančių savo darbo kompiuteriu įgūdžius kompiuteriu naudojami kasdien. Tarp šių dviejų kintamųjų yra priklausomybė, tačiau, šis tyrimas neatskleidžia, kuris kurį nulemia.

Pastebimos tokios tendencijos: kuo respondentas jaunesnis, kuo aukštesnį išsilavinimą yra įgijęs, kuo didesnę perkamąją galią turi ir kuo didesniame mieste gyvena, tuo dažniau naudojami kompiuteriu. Kompiuteriu taip pat dažniau naudojami dirbantys nei nedirbantys gyventojai.

Mokėjimas dirbti kompiuteriu tiesiogiai priklauso nuo to, kaip dažnai žmogus dirba kompiuteriu. Didžioji dalis kartą per savaitę arba dažniau kompiuteriu dirbančių respondentų paprastai tvirtina, jog jų mokėjimo dirbti kompiuteriu lygis ne mažesnis, nei

vidutinis. Ko gero kaip tik dirbant kompiuteriu bent kartą per savaitę ar dažniau galima išsiugdyti bent vidutinius darbo kompiuteriu įgūdžius (5-6 pav., 28-37 lentelės).

Internetas mobiliajame telefone bei delninke nėra tiek plačiai paplitęs kaip tiekiamas kitais būdais. Juo naudojasi kas šeštas 15-74 m. gyventojas (neskaičiuojant tų, kurie naudojas rečiau nei kartą per mėn.). Interneto mobiliajame telefone ar delninke vartotojai dažniau yra vyrai, jaunimas ir trijų didžiųjų miestų gyventojai.

Paklausti, kaip dažnai naudojasi mobiliajame telefone ar delniuke esančia interneto galimybe, 5% respondentų nurodė, kad kasdien, dar 5% respondentų teigė, kad kartą ar kelis per savaitę, 14% apklaustųjų atsakė, kad rečiau nei kartą per savaitę (3% – kartą ar kelis kartus per dvi savaites, 4% – kartą ar kelis kartus per mėnesį, 7% – rečiau). Trys ketvirtadaliai (76%) respondentų nesinaudoja mobiliajame telefone ar delniuke esančia interneto galimybe.

Internetu mobiliajame telefone ar delninke labiau naudotis yra linkę vyrai, jauniausi respondentai (15-24 m.) bei Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos gyventojai.

Internetu mobiliajame telefone ar delninke labiau naudotis yra linkę respondentai, dažnai dirbantys kompiuteriu. Taigi, galima manyti, kad jei žmogus internetu apskritai naudojasi ir supranta interneto teikiamą naudą, tai jam dažniau visai nesvarbu, kur jis ras internetą – kompiuteryje ar kokiam kitame prietaise (7 pav. 38-47 lentelės).

Maždaug trečdalis dirbančiųjų ir kiek daugiau nei trečdalis visų respondentų naudojami IT darbo ir asmeniniais, laisvalaikio tikslais.

Dirbančių respondentų paprašius įvertinti, kiek jų darbinė veikla susijusi su informacinių technologijų naudojimu (kompiuterio, interneto ir pan.), 18% apklaustųjų nurodė, kad jų darbinė veikla yra labai susijusi su informaciniu technologijų naudojimu, 15% – gana susijusi. Truputį daugiau nei dešimtadalis (11%) nurodė, kad darbinė veikla beveik nesusijusi su informacinių technologijų naudojimu, 42% teigė, kad visiškai nesusijusi.

Didesnes pajamas (1101 Lt ir daugiau 1-am nariui per mėn.) gaunančių respondentų, taip pat didesnių miestų gyventojų (virš 30 000 gyv.) darbinė veikla yra labiau susijusi su IT (8 pav. 48-57 lentelės).

Paklausti, kiek jų veikla po darbo (darbai buityje, laisvalaikio leidimas ir pan.) susijusi su informacinių technologijų naudojimu, 15% respondentų nurodė, kad labai susijusi, dar penktadalis (21%) apklaustųjų teigė, kad nedarbinė veikla gana susijusi su informacinių technologijų naudojimu, 16% respondentų atsakė, kad gana nesusijusi, o 28% respondentų nurodė, kad jų veikla po darbo visiškai nesusijusi su informacinių technologijų naudojimu.

Laisvalaikio praleidimui ir asmeniniams reikalams naudotis IT labiau linkęs jaunimas (15-24 m.), aukštesnį išsilavinimą įgiję bei dirbantys žmonės, tarnautojai, specialistai, moksleiviai ir studentai.

Respondentai, kurių darbinė veikla ir veikla po darbo, jų pačių vertinimu, susijusi su informacinių technologijų naudojimu, aiškiai dažniau tomis technologijomis naudojasi. Kuo labiau respondento darbinė veikla ir veikla po darbo susijusi su informacinių technologijų naudojimu, tuo aukštesnis jo kompiuterinio raštingumo lygis.

Ši tendencija dar aiškiau matoma analizuojant vien tik dirbančių respondentų atsakymus, respondentų, kurių darbinė veikla labai susijusi su informacinių technologijų naudojimu procentas maždaug dvigubai didesnis, nei respondentų, kurių veikla po darbo labai susijusi su informacinių technologijų naudojimu. Kita vertus, grupuojant dirbančius respondentes į dvi grupes pagal darbinės veiklos ir veiklos po darbo sąsajas su informacinėmis technologijomis pagal tų sąsajų laipsnį (pirmoje grupėje apjungiami atsakymai „veikla labai susijusi“ ir „veikla gana susijusi“, o į antrą grupę – visi kiti atsakymai) matyti, kad respondentų dalis, kurių darbo veikla ir veikla po darbo susijusi su informacinėmis technologijomis, iš esmės nesiskiria. Taigi, darbinės veiklos sąryšis su

informacinėmis technologijomis skatina informacinių technologijų naudojimą laisvalaikiu (9 pav., 58-69 lentelės).

Kompiuteris dažniausiai tarnauja gyventojams informacijos paieškai, asmeniniam bendravimui ir laisvalaikio praleidimui, kas reiškia, kad kompiuteris labiausiai įsivaizduojamas ir reikalingas su interneto prieiga.

Siekiant išsiaiškinti, kokiais tikslais dažniausiai naudojamas kompiuteris, respondentams, besinaudojantiems kompiuteriu buvo užduodamas klausimas „Ka paprastai veikite kompiuteriu?“. Beveik du trečdaliai (63%) respondentų, kurie naudojami kompiuteriu minėjo, kad kompiuteriu ieško informacijos (asmeniniais tikslais) internete, 59% apklaustųjų naudoja kompiuterį asmeniniam bendravimui (susirašinėja su draugais bei pažįstamais, kalba su jais Skype ar analogišku programų pagalba), 55% kompiuteriu naudojami laisvalaikio praleidimui, trečdalis (35%) – mokslo tikslais, 27% – darbo užduotims atlikti.

15-24 m. jaunimas dažniau nei vyresni žmonės naudojami kompiuteriu bendravimui, laisvalaikio praleidimui, ar mokslui, aukštąjį išsilavinimą įgiję respondentai dažniau naudoja kompiuterį darbe, o pradinių – mokslams. Dirbantys respondentai, vadovai, įmonių savininkai, tarnautojai, specialistai, didesnes pajamas turintys respondentai (1101 Lt ir daugiau 1-am nariui per mėn.) naudoja kompiuterį dažniau darbe, o nedirbantys, moksleiviai, studentai – bendravimui bei mokslams. Mokslams kompiuterį dažniau naudoja ir Vilniaus, Kauno bei Klaipėdos gyventojai, kas gali būti aiškintina tuo, kad šiuose miestuose yra išikūrę pagrindiniai šalies universitetai, kolegijos (10 pav., 70-78 lentelės).

Beveik pusė besinaudojančių kompiuteriu nesinaudoja elektroninėmis paslaugomis prieinamomis internetu. Tarp elektroninių paslaugų populiariausia yra internetinė bankininkystė.

Paklausti, kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojami, 46% respondentų, kurie naudojami kompiuteriu, nurodė, kad tokiomis paslaugomis apskritai nesinaudoja. Jokiomis elektroninėmis paslaugomis dažniau nesinaudoja respondentai, įgiję žemesnį nei bendrasis išsimokslinimas, nedirbantys, moksleiviai, studentai.

Truputį daugiau nei trečdalis respondentų (36%) naudojami elektroninės bankininkystės paslauga, 14% apklaustųjų naudojami elektroninės valdžios paslauga, 13% – elektroninėmis mugėmis ir virtualiomis parduotuvėmis, 5% respondentų registruojasi pas gydytojus internetu.

Elektroninėmis paslaugomis daugiau naudojami tie, kurie geriau vertina savo kompiuterinį raštingumą.

Elektroninė bankininkystė dažniau naudojami 25-34 m. respondentai, vadovai, įmonių savininkai, tarnautojai, specialistai. Įgiję aukštąjį išsilavinimą, didesnes pajamas turintys (1101 Lt 1-am šeimos nariui per mėn.) visomis išvardintomis elektroninėmis paslaugomis naudojami dažniau. Dirbantys bei trijų didžiųjų miestų gyventojai taip pat linkę jomis naudotis dažniau (11-12 pav., 79-87 lentelės).

Sprendžiant antrąjį tyrimo uždavinį „nustatyti, kaip 2008 m. buvo sudarytos sąlygos Lietuvos gyventojams siekti skaitmeninio raštingumo“, gauti šie rezultatai:

Gyventojams įgyti ar patobulinti kompiuterinio raštingumo gebėjimus patogiausia būtų artimiausioje mokymo įstaigoje surengtuose kursuose. Atskiru atviru (kai nėra nurodyta atsakymų) klausimu respondentų paklaustus, kokių dalykų jie apskritai norėtų mokytis, siekį mokytis ar tobulinti kompiuterinio raštingumo įgūdžius nurodė 28% apklaustųjų, tai – antras pagal dažnumą respondentų atsakymas.

Respondentams uždavus klausimą „Kokiu būdu būtų patogiausia ir lengviausia patobulinti kompiuterinio raštingumo gebėjimus?“, dažniausiai respondentai, mokantys dirbti kompiuteriu, minėjo kursus bet kurioje artimiausioje mokymo įstaigoje (42%), 15% respondentų nurodė, kad jiems tobulinti jų kompiuterinio raštingumo įgūdžius būtų patogiausia darbovietėje, 14% respondentų patogiausia ir lengviausia tobulintis būtų savarankiškai, tačiau konsultuojantis su specialistu. Po 8% apklaustųjų į užduotąjį klausimą atsakė, kad savarankiškai, nusipirkus išleistą kompaktinę plokštelę su kurso medžiaga, ir savarankiškai skaitant suprantamai pateiktą literatūrą, 6% - suaugusiųjų mokymo įstaigoje.

Kompiuterinio raštingumo mokymai labiausiai domina 35-44 m. amžiaus gyventojus, aukštesnį ar spec. vidurinį išsilavinimą įgijusius respondentes, namų šeimininkes bei mažiausių pajamų (iki 600 Lt 1-am šeimos nariui per mėn.) gyventojus. (13-14 pav., 88-96 lentelės).

Siekiant išsiaiškinti patogiausią kompiuterinio raštingumo gebėjimų įgijimo būdą, respondentams, kurie visiškai nemoka dirbti kompiuteriu, buvo užduodamas klausimas „Kokiu būdu Jums būtų patogiausia ir lengviausia įgyti kompiuterinio raštingumo gebėjimus?“. Ketvirtadalis respondentų (25%) minėjo, kad kursuose bet kurioje artimiausioje mokymo įstaigoje, svarbu, kad ten būtų organizuojami reikalingi kursai, 9% – suaugusiųjų mokymo įstaigoje. 6% respondentų patogiausia būtų mokytis savarankiškai, tačiau konsultuojantis su specialistu, 4% – darbovietėje, 4% – savarankiškai skaitant suprantamai pateiktą literatūrą. Vienas iš dešimties respondentų (10%) nurodė, kad kompiuterinio raštingumo gebėjimų tobulinti nereikia arba nenori. 41% respondentų negalėjo atsakyti į šį klausimą. (15 pav., 97-105 lentelės).

Beveik pusės dirbančiųjų darbdavys jokio kompiuterinio raštingumo nereikalauja.

Kiek daugiau nei penktadalio dirbančiųjų darbdavys reikalauja deramo kompiuterinio raštingumo ir tuo atveju didesnę dalis darbdavių sudaro sąlygas jį tobulinti.

Dirbančių respondentų paklausus, kaip į kompiuterinį raštingumą žiūrima jų darbovietėje, 15% apklaustųjų nurodė, kad jų darbovietėje reikalaujama deramo kompiuterinio raštingumo ir sudaromos sąlygos jį tobulinti, 7% minėjo, kad reikalaujama deramo kompiuterinio raštingumo, bet nesudaromos reikiamos sąlygos jį tobulinti. 15% respondentų teigimu, jų darbovietėse kompiuterinis raštingumas vertinamas kaip privalumas, tačiau nėra privalomas.

Dažniau nurodė, kad darbovietėje reikalaujama deramo kompiuterinio raštingumo arba kompiuterinis raštingumas vertinamas kaip privalumas, jaunimas (15-24 m.), respondentai su aukštuoju išsimokslinimu. 46% apklaustųjų nurodė, kad jų darbovietėse nėra reikalaujama jokių kompiuterinio raštingumo žinių (16-17 pav., 106-113 lentelės).

Norėdami patobulinti savo kompiuterinio raštingumo gebėjimus gyventojai kreiptųsi į pažįstamą kompiuterinio raštingumo specialistą, pažįstamus, šeimos narius ar artimiausią mokymo įstaigą, kuri organizuoja tokius kursus.

Siekiant išsiaiškinti, kaip respondentai elgtųsi norėdami patobulinti savo kompiuterinio raštingumo įgūdžius, respondentų buvo prašoma užbaigti teiginį „Tarkime, kad Jūs šiuo metu iškilo poreikis gana greitai patobulinti savo informacinių technologijų gebėjimus. Tokiu atveju Jūs greičiausiai:“. Respondentai dažniausiai šį sakinį pratęsė teigdami, kad kreiptųsi į pažįstamą kompiuterinio raštingumo specialistą (18%) arba kreiptųsi patarimo į pažįstamus, šeimos narius (18%). 14% respondentų kreiptųsi į artimiausią mokymo įstaigą, kurioje organizuojami kompiuterinio raštingumo mokymai. 9% respondentų kreiptųsi į mokymo įstaigą, apie kurios kokybišką veiklą jau yra girdėję, 9% - elgsena priklausytų nuo to, kokių žinių trūksta. Dar 9% apklaustųjų nežinotų, ką daryti, kur kreiptis.

15-24 m. amžiaus respondentai labiau nei kiti linkę kreiptis į mokymo įstaigą, apie kurios kokybišką veiklą jau yra girdėję, 25-35 m. respondentai dažniau, nei kiti teigė, kad jų veiksmai priklausytų nuo to, kokių žinių trūksta. Didesnes pajamas gaunantys (1101 Lt ir daugiau 1-am nariui per mėn.) labiau linkę kreiptis į pažįstamą kompiuterinio raštingumo specialistą arba spręsti pagal tai, kokių žinių jiems trūksta, mažesnes pajamas gaunantys (iki 800 Lt 1-am nariui per mėn.) nežinotų kur kreiptis (18 pav., 114-122 lentelės).

Sprendžiant trečiąjį tyrimo uždavinį „Išsiaiškinti, 2008 m. Lietuvoje teikto skaitmeninio (kompiuterinio) raštingumo mokymo kokybę“, gauti šie rezultatai:

Dauguma – 8 iš dešimties šalies 15-74 m. gyventojų per paskutinius 2 metus kursuose, mokymuose, kurių metu bent dalis laiko buvo skirta informacinių technologijų gebėjimų stiprinimui nedalyvavo. Dalyvavę dažniau teigė, kad naudos iš kursų daugiau ar mažiau gavo.

Tyrimo duomenimis, 17% visų respondentų dalyvavo kokiuose nors mokymuose, kurių metu bent dalis laiko buvo skirta informacinių technologijų gebėjimų stiprinimui. 3% apklaustųjų nurodė, kad iš šių mokymų gavo daugiau naudos nei tikėjosi, 9% – tiek naudos, kiek ir tikėjosi. 4% apklaustųjų įvertino, kad iš tokio tipo mokymų gavo mažiau naudos nei tikėjosi ir 1% respondentų nurodė, kad negavo apskritai jokios naudos. Keturi penktadaliai (79%) respondentų apskritai tokiuose mokymuose nėra dalyvavę.

Pusė kursuose ir mokymuose dažniausiai besitobulinusių respondentų yra 24 metų ir jaunesnio amžiaus, iš klausimo apie tobulinimosi vietą atsakymų aiškėja, kad tai dažniau buvo bendrojo lavinimo mokykla, universitetas ar kolegija. Todėl galima daryti išvadą, kad šiuos mokymus respondentai pasirinko ne laisva valia, o todėl, kad šito reikalavo nuo respondentų valios mažai priklausantis mokymo įstaigų mokymo planas (19 pav., 123-131 lentelės).

Kursus, kuriuose gyventojai dalyvavo, dažniau organizavo bendrojo lavinimo vidurinė mokykla. Taip pat gyventojai dalyvavo darbdavio ir universitetų, kolegijų organizuotuose kursuose.

Respondentų, dalyvavusių mokymuose, kuriuose bent dalis laiko buvo skiriama informacinių technologijų gebėjimų stiprinimui, paklausus, kas šiuos mokymus organizavo, trečdalis (32%) respondentų nurodė, kad bendrojo lavinimo vidurinė mokykla, 12% – universitetas, beveik penktadalis (19%) respondentų teigė, kad organizavo darbdavys (10% – privati įstaiga, 9% – valstybinė įstaiga), 6% – kolegija, po 5% – kita valstybinė įstaiga ir suaugusiųjų mokymo centras.

Universitetuose organizuoti mokymai respondentams paprastai davė respondentams naudos. Respondentų nuomonė apie mokymus kolegijose ir bendrojo lavinimo mokyklose iš esmės dalinasi pusiau: jie vertinami tiek teigiamai, tiek neigiamai. Respondentų vertinimu, darbdavys – valstybinė įstaiga geba organizuoti daugiau naudos atnešančius mokymus, nei darbdavys – privati įstaiga. Valstybės iniciatyva įkurtų viešosios interneto prieigos taškų galimybės organizuojant mokymus Lietuvos gyventojams dar yra per mažai išnaudojamos (20 pav., 132-141 lentelės).

Sprendžiant ketvirtąjį tyrimo uždavinį „Įvertinti valstybės inicijuotas ir finansuotas pastangas didinti gyventojų skaitmeninį raštingumą“, gauti šie rezultatai:

Valstybės iniciatyva didinti gyventojų kompiuterinį raštingumą apklaustųjų yra vertinama teigiamai. Palankiausiai įvertinta mokesčių lengvata išsigyjant kompiuterį, tikėtina dėl to, kad buvo plačiau iškomunikuota ir ja daugiausia gyventojai ir pasinaudojo (trys iš dešimties). Kitomis iniciatyvomis pasinaudojo mažiau gyventojų.

Mažiausiai Lietuvos gyventojų nežino apie valstybės inicijuotas mokesčių lengvatas išigyjant kompiuterį. Nežinančių apie valstybės inicijuotas ir remtas programas leisti kompiuterinio raštingumo mokymo priemones, kurti viešuosius interneto prieigos taškus, mokyti kompiuterinio raštingumo bei teikti e-valdžios paslaugas yra maždaug dešimtadalis Lietuvos gyventojų.

Visais atvejais, išskyrus e-valdžios paslaugų įvertinimą, valstybės inicijuotų ir finansuotų programų vertinimas nepriklauso nuo respondentų deklaruoto kompiuterinio raštingumo lygio ir darbo kompiuteriu dažnio: aiškiai atsiskiria tik mokančių ir nemokančių kompiuteriu dirbti respondentų vertinimai. Šioms programoms pritaria ir daugiau nei pusė kompiuteriu nemokančių dirbti respondentų.

Respondentų pasinaudojimas valstybės inicijuotomis ir finansuotomis programomis priklauso nuo jų deklaruoto kompiuterinio raštingumo lygio ir naudojimosi kompiuteriu dažnio: kuo aukštesnis respondento deklaruotas kompiuterinio raštingumo lygis ir kuo dažniau respondentas naudojo kompiuteriu, tuo dažniau buvo pasinaudota kuria nors valstybės inicijuota ir finansuota programa.

Tyrimo metu respondentų buvo prašoma įvertinti įvairias valstybės pastangas, padedančias didinti gyventojų kompiuterinį raštingumą. Respondentai labai palankiai įvertino visas išvardintąsias valstybės iniciatyvas. Palankiausiai įvertinta mokesčių lengvata išigyjant kompiuterį (1,2 balo iš 4 galimų, kur 1 reiškia labai teigiamą vertinimą, 4-labai neigiamą); kompiuterinio raštingumo mokymai už Europos Sąjungos ir Lietuvos lėšas, kompiuterinio raštingumo mokymo priemonių parengimas ir leidyba bei viešųjų interneto prieigos taškų kūrimas už Europos Sąjungos ir Lietuvos lėšas įvertinti vienodai – po 1,3 balo. E-valdžios paslaugų kūrimas įvertintas šiek tiek nuosaikiau, tačiau irgi palankiai – 1,4 balo iš 4 galimų. Gaunantys mažesnes pajamas yra linkę palankiau vertinti valstybės iniciatyvas didinti gyventojų kompiuterinį raštingumą (21 pav., 142-150 lentelės).

Nors respondentai labai pozityviai vertina valstybės inicijuojamas ir remiamas programas, padedančias didinti gyventojų kompiuterinį raštingumą, tačiau tik nedidelė dalis apklaustųjų jomis naudojosi. Daugiausiai naudotasi mokesčių lengvata išigyjant kompiuterį – šia lengvata teigia pasinaudoję 30% apklaustųjų. 18% respondentų minėjo naudojęsi kompiuterinio raštingumo mokymo priemonėmis, vienas iš dešimties (10%) naudojosi viešaisiais interneto prieigos taškais, rečiau gyventojai naudojosi E-valdžios paslaugomis ir kompiuterinio raštingumo mokymais (atitinkamai 9% ir 5%).

Šiomis valstybės programomis geriau pasinaudojo gyventojai, vertinantys savo kompiuterinį raštingumą.

Mokesčių lengvatomis išigyjant kompiuterį, už Europos Sąjungos ir Lietuvos lėšas įkurtų viešųjų interneto prieigos taškų veikla dažniau pasinaudojo respondentai, kurių darbinė veikla labai arba gana susijusi su informacinių technologijų naudojimu, o veikla po darbo – labai susijusi su informacinių technologijų naudojimu. E-valdžios paslaugomis daug dažniau pasinaudojo respondentai, kurių darbo veikla labai susijusi su informacinių technologijų naudojimu. Kompiuterinio raštingumo mokymo priemonėmis, išleistomis remiant valstybei, dažniau pasinaudojo respondentai, kurių darbo veikla ir veikla po darbo susijusi su informacinėmis technologijomis. Naudojimosi Europos Sąjungos ir Lietuvos lėšomis finansuojamais kompiuterinio raštingumo mokymais nepriklauso nuo respondentų darbo veiklos ir veiklos po darbo sąsajų su informacinėmis technologijomis.

Apie galimybę pasinaudoti įvairiomis valstybės inicijuotomis ir remiamomis informacinį raštingumą skatinančiomis programomis dažniau nieko nežino vyresnio amžiaus asmenys, respondentai, igiję tik vidurinę ar žemesnę išsilavinimą, pensininkai ir bedarbiai, mažiausiuose gyventojų skaičiumi gyvenamuosiuose punktuose gyvenantys asmenys ir respondentai, kurių veikla po darbo visiškai nesusijusi su informacinių technologijų naudojimu.

Valstybės inicijuotoms ir finansuotoms pastangoms didinti gyventojų skaitmeninį raštingumą pritaria net ir daugiau nei pusė kompiuteriu visiškai nemokančių dirbti respondentų. Analizuojant pritarimą valstybės inicijuotoms ir finansuotoms pastangoms didinti gyventojų skaitmeninį raštingumą pagal respondento deklaruotą kompiuterinio

raštingumo lygį matyti, kad visais atvejais, išskyrus e-valdžios paslaugų įvertinimą, respondentų vertinimas nepriklauso nuo jų deklaruoto kompiuterinio raštingumo lygio ir darbo kompiuteriu dažnio: aiškiai atsiskiria tik mokančių ir nemokančių kompiuteriu dirbti respondentų vertinimai. E-valdžios programos vertinimo atveju ECDL pažymėjimą įgiję respondentai bei kartą per savaitę ar dažniau kompiuteriu dirbantys respondentai šią programą vertina geriau, nei kiti kompiuteriu mokantys dirbti respondentai.

Valstybės inicijuotomis ir finansuotomis pastangoms didinti gyventojų skaitmeninį raštingumą pasinaudojo praktiškai tik mokantys kompiuteriu dirbti respondentai. Rengiantis tyrimui buvo kelta hipotezė, kad nemokantys kompiuteriu dirbti respondentai galėjo pasinaudoti kai kuriomis valstybės remiamomis programomis (visų pirma mokesčių lengvata išsigyjant kompiuteriu) kurio nors savo šeimos nario naudai. Tokių nemokančių dirbti kompiuteriu respondentų dalis praktiškai lygi statistinei paklaidai. Respondentų pasinaudojimas valstybės inicijuotomis ir finansuotomis programomis priklauso nuo jų deklaruoto kompiuterinio raštingumo lygio ir naudojimosi kompiuteriu dažnio: kuo aukštesnis respondento deklaruotas kompiuterinio raštingumo lygis ir kuo dažniau respondentas naudojosi kompiuteriu, tuo dažniau buvo pasinaudota kuria nors valstybės inicijuota ir finansuota programa (22-23 pav., 151-209 lentelės).

IX. 2008 ir ankstesnių metų Lietuvos gyventojų kompiuterinio raštingumo tyrimų rezultatų palyginimas.

Atliekant pakartotinius tyrimus ypač svarbu palyginti skirtingų metų tyrimų rezultatus. Taip galima aiškiai fiksuoti pokyčius visuomenėje įsisavinant skaitmeninio raštingumo įgūdžius, aiškiau identifikuoti visuomenės grupes, kurioms lengviau arba sunkiau sekasi tapti skaitmeninės visuomenės piliečiais. Paprastai situacija ir pokyčiai matuojami rodiklių pagalba. LR švietimo ir mokslo ministro 2005 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. ISAK-2240 patvirtintame valstybinės švietimo stebėsenos tvarkos apraše rodiklis apibrėžiamas kaip būklės, skirtumų ir/ arba pokyčių masto netiesioginis požymis, matmuo. Kasmet matuojamų Lietuvos gyventojų atitikimo skaitmeninės (kompiuterinės) visuomenės reikalavimams požymių (anketos klausimų ar klausimų grupių) sąrašas ir skirtingų metų matavimų reikšmių palyginimas ir galėtų tapti tokiu Lietuvos skaitmeninės visuomenės virsmo rodiklių sąrašu.

Visuotinis kompiuterinis raštingumas tirtas 2004, 2005, 2006 ir 2007 metais. Visais keturiais atvejais tyrimus atliko praktiškai ta pati tyrėjų grupė, tyrimo metu naudotas klausimynas visais keturiais atvejais skiriasi nežymiai. Visų ketverių metų tyrimų ataskaitos yra internete.³ Taigi, atrodytų, ir 2008 metais atliekant tyrimą buvo galima pasinaudoti jau sukauptu patyrimu ir, remiantis anksčiau naudotu klausimynu susirinkus duomenis, turėti plačias galimybes palyginti skirtingų metų duomenis ir taip analizuoti pokyčius Lietuvos visuomenėje. Skaitant anksčiau atliktų tyrimų ataskaitas paaiškėjo, kad, nors tyrėjų grupė keitėsi nedaug, skirtingų tyrimų duomenys lyginami nedaug.⁴ Iš vienos pusės, šiame palyginime atsisakoma naudoti 2004 metų duomenis, kita vertus, nepaisant pakankamai didelio kiekvienais metais surinktų kintamųjų skaičiaus, tarpusavyje buvo lyginami tik šie kintamieji:

- Kompiuterinio raštingumo lygis (geras – turi ECDL pažymėjimą; geras, bet nepatvirtintas, silpnas; kompiuteriu dirbti nemoka)
- Geresnių darbo kompiuteriu įgūdžių siekimas (stengias visomis įmanomomis priemonėmis; stengiasi atsiradus patogiai galimybei; nesiekia, nes nėra poreikio; nesiekia, nes nėra galimybių)
- Kompiuterinio raštingumo kursų poreikis (taip; tik jei nemokami, ne)

Negana to, šioje analizėje praktiškai lyginami tik suminiai šių kintamųjų rezultatai, taip pat atskiriami besimokančių, dirbančių ir neaktyvių respondentų atsakymai į šiuos klausimus. Jokių kitokių palyginimų, taip pat analizių, kaip, priklausomai nuo kitų tų tyrimų metu

³ Plg. http://www.emokykla.lt/lt.php/tyrimai/visuotinis_kompiuterinis_rastingumas/1131

⁴ Plg. Mokslinio tyrimo darbo „Visuotinis kompiuterinis raštingumas“ ataskaita, Kaunas 2007. Rankraštis. P. 127-146.

matuotų respondentų socialinių demografinių charakteristikų, skiriasi atsakymų į 2007 metų tyrimo ataskaitoje lyginamus kintamuosius reikšmės, nėra. **Taigi, po keturių tyrimų metų ankstesni tyrėjai nesukaupė ar nenorėjo analizuoti skirtingų metų tyrimų duomenų bazės, leisiančios palyginti, kaip per keturis metus pakito Lietuvos gyventojų bendras kompiuterinis raštingumas.**

Sprendžiant iškeltus 2008 metų tyrimo tikslus ir norint lyginti 2008 metais surinktus duomenis, iškilo ir kitokių problemų:

1. **Skirtumai formuluojant tyrimo dalyką.** Rengiantis 2008 metų tyrimui, atsisakyta vėl analizuoti visuomenės kompiuterinį raštingumą ir siekta palengva pereiti prie skaitmeninės visuomenės igūdžių ir poreikių analizės. Taigi, nuspręsta stengtis nesiaiškinti, kaip gerai Lietuvos gyventojai naudoja konkrečias kompiuterių programas, o labiau orientotis į bendrą Lietuvos gyventojų igūdžių ar su skaitmeninėmis technologijomis susijusių igūdžių matavimą.
2. **Skirtumai formuluojant tyrimo tikslus.** 2007 metų tyrimui, pavyzdžiui, buvo formuluoti tokie, kaip supratome, užsakovų nustatyti uždaviniai:
 - Išanalizuoti esamą Lietuvos gyventojų bazinę ir minimalią kompiuterinio raštingumo kvalifikaciją ir palyginti su 2006 metų duomenis;
 - Išanalizuoti gyventojų kompiuterinio raštingumo poreikius ir palyginti juos su 2005 ir 2006 metų duomenimis⁵.

Rengiantis 2008 metų tyrimui nuspręsta labiau orientotis į 2004 metų rugsėjo 15 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1176 patvirtintą visuotinio kompiuterinio raštingumo programą ir tris šioje programoje deklaruotus uždavinius:

- Išanalizuoti, kaip Lietuvos gyventojai 2008 m. naudojami informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis,
- Nustatyti, kaip 2008 m. buvo sudarytos sąlygos Lietuvos gyventojams siekti kompiuterinio raštingumo;
- Išsiaiškinti, 2008 m. Lietuvoje teikto kompiuterinio raštingumo mokymo kokybę.

Ketvirtuoju 2008 metų tyrimo uždaviniu buvo siekis nustatyti, kaip plačiai Lietuvos gyventojai remia ir kaip dažnai naudojosi valstybės inicijuojamomis ir jos bei Europos Sąjungos lėšomis finansuojamomis pastangomis, padedančiomis didinti gyventojų kompiuterinį raštingumą (mokesčių lengvatomis įsigyjant kompiuterį, viešųjų interneto prieigos taškų kūrimą ir t.t.)

Taigi, lyginant 2008 metų ir ankstesnius tyrimus, galima tvirtinti, kad ankstesnių metų tyrimų metu tikrai ne iš blogos tu metų tyrėjų valios orientuotasi tik į pirmąjį ir antrąjį 2008 metų tyrimo uždavinius, arba, kitaip kalbant, tik į du iš trijų Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos visuotinio kompiuterinio raštingumo programos, kurios stebėseną lyg ir reikėtų atlikti, uždavinius. 2008 metais suformuluoti tyrimo uždaviniai aprėpė didesnę problematiką, dėl šios priežasties sumažėjo galimybės plačiau pakartoti ankstesnių tyrimų klausimynų kintamuosius.

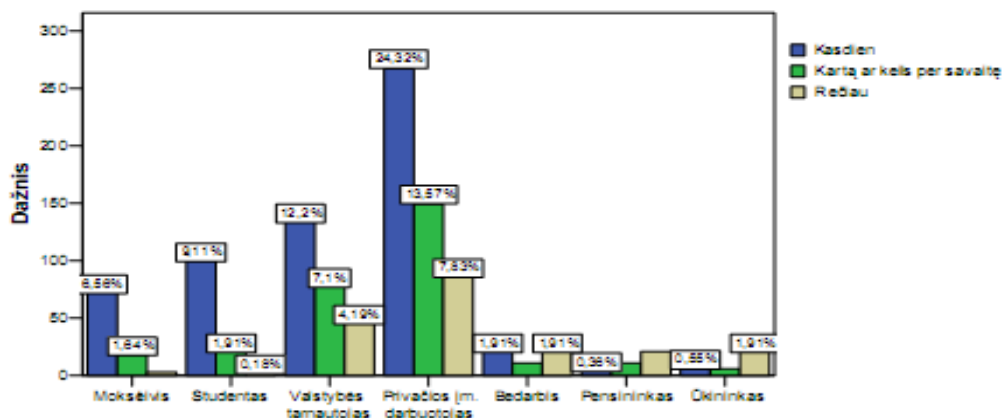
3. **Skirtumai pateikiant surinktus duomenis.** 2004–2006 metais tyrėjai, analizuodami situaciją skirtingose gyventojų grupėse, surinktus duomenis pateikė labai savotišku formatu (plg. paveikslas).

Paveikslas 1 „Skaitinių reikšmių pateikimo, analizuojant situaciją skirtingose gyventojų grupėse, pavyzdys iš 2005 ir 2006 metų tyrimų ataskaitų“⁶

⁵ Plg. Mokslinio tyrimo darbo „Visuotinis kompiuterinis raštingumas“ ataskaita, Kaunas 2007. Rankraštis. P. 24.

⁶ Plg. Mokslinio tyrimo darbo „Visuotinis kompiuterinis raštingumas“ ataskaita, Kaunas 2006. Rankraštis. P.50.

Kaip dažnai respondentai naudojami kompiuteriu (pagal socialinę padėtį)

2.41 pav.

Sudėjus visas nurodytas (o ataskaitose pavaizduotose paveiksluose dažnai nebūdavo nurodytos visos reikšmės, taigi kai kada reikėdavo bandyti spėti, kiek procentų rodo vienas ar kitas stulpelis) reikšmes, bendra reikšmių suma visais atvejais buvo 100 proc. Dar vieną įtampą sukuria 2004-2006 metų tyrinėtojų ataskaitoje analogiškuose paveiksluose panaudota ordinačių ašies reikšmė. Ji, kaip suprato su 2008 metų tyrimo duomenimis dirbę mokslininkai, reiškia respondentų skaičių, kuris įvairiose respondentų grupėse daugiau ar mažiau skyrėsi. Reiškia, kaip supratome, **to paties aukščio stulpelis** grafike pagal ordinačių reikšmę **gali rodyti skirtingą respondentų dalį ir skirtingo atsakymo dažnio situaciją, jei bandytume analizuoti atsakymų į anketos klausimus pasiskirstymo skirtumus įvairiose respondentų grupėse!!?**

Tokiais atvejais sociologai iš bendro duomenų masyvo paprastai išskiria tik konkrečią juos dominančią respondentų grupę ir nustato, kaip pasiskirsto tai grupei priklausančių respondentų atsakymai. Tada bendra vienai respondentų grupei priskirtų respondentų atsakymų suma lygi 100 procentų. Tokiu atveju vienodo aukščio pagal ordinačių ašį paveikslėlyje stulpelis rodo vienodą atsakymų dalį skirtingose vieno tyrimo respondentų grupėse ir tokius tyrimo rezultatus vėlia lengva panaudoti praktinėje veikloje (pvz., „trečdalis 30-40 metų amžiaus respondentų mano, kad...“). Sociologų naudojamos kompiuterinės duomenų apdorojimo programos (pvz., SPSS) leidžia tokius skaičiavimus atlikti netgi keliais būdais. 2004-2006 metų tyrimo autoriai, kaip parašyta jų tyrimų ataskaitose irgi naudojo SPSS, bet kažkodėl pasirinko sudėtingesnę ir daug mažiau suprantamą duomenų pateikimo būdą.

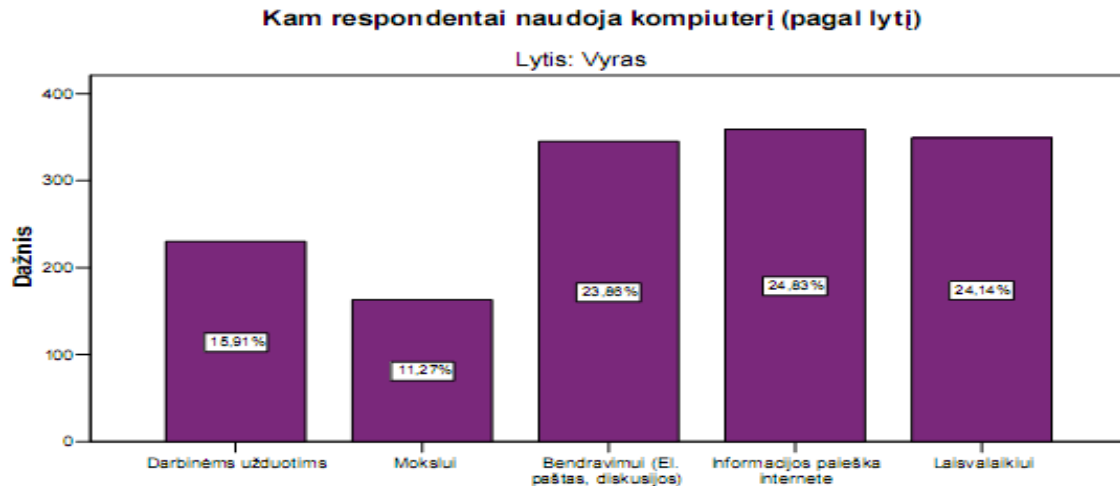
Tiesa, jau 2007 metų tyrimo ataskaitoje tie patys tyrėjai be didelių komentarų pabando naudoti sociologų paprastai naudojamą duomenų pateikimo būdą, bet dažniausiai kiekvienos respondentų grupės situaciją pateikia atskiru paveikslu (tada vietoje vieno šiame skyrelyje aptariamo paveikslo, kuriame neįprastai ir neteisingai išreikštos skaitinės reikšmės, atsiranda septyni paveikslai, kur kiekvieno pavaizduoto atsakymų pasiskirstymo suma lygi 100 proc. Taip atsiranda techninių sunkumų palyginti įvairių respondentų grupių atsakymus tarpusavyje, ypač jei paveikslai yra skirtinguose susegtose ataskaitos lapuose).

Toks tyrimo duomenų pateikimas iš esmės nebeleidžia jų apskritai kur nors panaudoti ir netgi apsunkina jų masto (apimties) išivaizdavimą. Tiesa, labai apytiksliai galima perskaičiuoti taip nurodytas reikšmes, pradžioje sudėjus vienai respondentų grupei priskiriamus procentus ir juos prilyginus 100 proc., o po to apskaičiavus kiekvienam konkrečiam atsakymui tenkančių procentų reikšmę. Taip ir

buvo pasielgta, toliau šiame skyriuje lyginant kai kuriuos svarbius įvairių metų tyrimų rezultatus.

4. **Skirtumai interpretuojant surinktus duomenis.** 2004–2007 metais tyrėjai, analizuodami kai kurias situacijas pateikė duomenis tokiu formatu, kad jų perskaičiuoti, neturint duomenų bazių, tiesiog neįmanoma (plg. paveikslas).

Paveikslas 2 „Skaitinių reikšmių pateikimo, analizuojant kai kurios tarpusavyje susijusius klausimus, pavyzdys iš 2005, 2006 ir 2007 metų tyrimų ataskaitų“⁷

2.71 pav.

Ir šiuo atveju visų paveiksle pateikiamų skaitinių reikšmių suma lygi 100 proc. Jeigu šalia tokio paveikslo būtų nurodytas bendras atvejų skaičius, dar būtų galima bandyti bent apytiksliai, kaip prieš tai minėtu atveju, perskaičiuoti skaitines reikšmes taip, kaip yra įprasta sociologų. 2004–2007 metų tyrėjai nesuprato iš esmės elementarios situacijos, kad žmonės paprastai skirtingai naudojami tokiomis paslaugomis. Nustatant, kokia respondentų dalis kompiuterį naudoja darbui, mokslui ir t. t., būtina **kiekvieną kartą** nurodžiusių, kad kažkam naudoja kompiuterį skaičių dalinti iš bendro respondentų skaičiaus ar dirbančių kompiuteriu respondentų skaičiaus, ar dar kokio tyrėjams svarbaus skaičiaus. Visa problema, kad tokiu atveju išreikšus tyrimo duomenis, bendra analogiškame aptariamam paveiksle nurodytų procentų suma gali būti tiek daug mažesnė už 100 proc. (jei aptariamais tikslams gyventojai kompiuterį naudotų labai retai), tiek ir daug didesnė už 100 proc. (jei aptariamais tikslams gyventojai kompiuterį naudotų labai dažnai). Bet bet kokiu atveju tokia bendra procentų suma tik ypač retais atvejais siektų lygiai 100 proc.

Šis tyrimo duomenų pateikimas ankstesnių metų tyrimų ataskaitose iš esmės nebeleidžia jų apskritai kur nors panaudoti ir netgi apsunkena jų masto (apimties) išivaizdavimą, taigi, jų negalima palyginti, net lyginant, pavyzdžiui, 2007 ir, tarkim 2006 metų rezultatus. Dėl šios priežasties taip išreikšti duomenys nelyginami ir su 2008 metų tyrimo duomenimis.

5. 2004–2007 metų tyrėjai, kaip suprantame, profesionalai informatikai, kai kuriais atvejais naudojo pernelyg „nejautrias“ atsakymų skales. Tokių „nejautrių“ atsakymų skalių naudojimas dažnai dažniausiai visai nesąmoningai reikšmingai iškreipia respondentų atsakymus. Pavyzdžiu galėtų būti ko gero vienas svarbiausių 2008 ir ankstesnių metų tyrimų anketose buvęs klausimas, kaip respondentai vertina savo

⁷ Plg. Mokslinio tyrimo darbo „Visuotinis kompiuterinis raštingumas“ ataskaita, Kaunas 2007. Rankraštis. P. 78.

kompiuterinio raštingumo lygį. Ankstesnių metų tyrėjai respondentams pasiūlė šią atsakymų skalę:

- Geras, turiu ECDL pažymėjimą;
- Geras, bet ECDL pažymėjimo neturiu;
- Silpnas;
- Kompiuteriu dirbti nemoku.

Bet koks profesionalas sociologas pasakytų, kad respondentams pasiūlyta atsakymų skalė nėra „jautri“ – respondentui, nei ypač gerai, nei ypač blogai gebančiam dirbti kompiuteriu, atsakant į šį klausimą dėl psichologinių priežasčių (pavyzdžiui, kiekvienas žmogus, atsakydamas į tokį klausimą, pagalvos, kaip jis supranta gerą kompiuterinio raštingumo lygį ir kokie yra jo tolesnio profesinio ar kitokio tobulinimosi planai ir perspektyvos) dažnai turėtų būti sunku apsispręsti tarp atsakymų „geras, bet ECDL pažymėjimo neturiu“ ir „silpnas“. Daug paprasčiau respondentui būtų apsispręsti, jei atsakymų skalėje tarp šių dviejų atsakymų atsirastų atsakymas „vidutiniškas“

Dėl šios priežasties kai kurie 2008 metų tyrimo anketos klausimai kartojo ankstesnių tyrimų klausimus, bet buvo modifikuota jų atsakymų skalė. Bet, lyginant 2008 metų tyrimo duomenis su ankstesnių metų tyrimo duomenimis, būtina kažkaip apjungti 2008 metų tyrimo atsakymus, kad juos būtų galima bent kažkaip palyginti.

Visgi, perskaičiavus kai kuriuos ankstesnių metų tyrimų duomenis, galima bandyti įvertinti, kaip pakito skaitmeninio ar kompiuterinio raštingumo situacija per penkerius metus, kai Lietuvoje vykdomi gyventojų kompiuterinio (skaitmeninio) raštingumo tyrimai. Ko gero svarbiausiu klausimu tokiam palyginimui turėtų būti klausimas apie pačių respondentų įsivertintą savo kompiuterinio raštingumo lygį.

Lentelė 2 „Kompiuterinio raštingumo lygis įvairiais metais“ (2008 m. apklausos atsakymai „geras, bet ECDL pažymėjimo neturi“ ir „vidutiniškai“ sujungti į viena, atmesta neatsakiusių respondentų dalis) (%)

	2005	2006	2007	2008
1. Geras ir turi ECDL pažymėjimą	0,5	0,7	1	4
2. Geras, bet ECDL pažymėjimo neturi	49	50	51	45
3. Silpnas	36	35	33	17
4. Kompiuteriu dirbti nemoka	15	15	15	33

Lyginant 2008 ir ankstesnių metų tyrimus, 2008 metais naudota klausimo atsakymų skalė buvo perdaryta į ne tokia „jautrią“ – 2008 metų tyrimo šio klausimo atsakymų skalės atsakymai „geras, bet ECDL pažymėjimo neturiu“ ir „vidutiniškas“ apjungti į viena. Pirmąjį atsakymą 2008 metų tyrime pasirinko 18 proc. respondentų, o antrąjį – 27 proc. respondentų. Toks 2008 metų tyrimo respondentų nuomonės pasiskirstymas įrodo, kad ankstesnių metų tyrimuose taikyta šio klausimo atsakymų skalė tikrai nebuvo jautri – vis tik daug mažiau šalies gyventojų mano, kad jų kompiuterinio raštingumo lygis yra toks geras. Bandant lyginti 2008 ir ankstesnių metų tyrimų duomenis, tyrėjams iškilo tam tikra problema. Bandant 2008 metų tyrimo metu pasirinkusių atsakymą „vidutiniškas“ nuomonę priskirti kuriam nors ankstesnių metų tyrimuose naudotos atsakymų skalės atsakymui, tyrėjų sveiko proto logika lyg ir skatino apjungti atsakymus „vidutiniškas“ ir „silpnas“ (t.y., arba kompiuterinio raštingumo lygis geras, arba žemesnis, nei geras). Tada išeitų, kad, lyginant 2008 metų tyrimą su ankstesnių metų tyrimais, 2008 metais nustatyta, kad geru, bet nepagrįstu ECDL pažymėjimu savo kompiuterinio raštingumo lygį laiko tik 18 proc. respondentų, o silpnu – net 44 proc. Tada, lyginant su ankstesniais metais, gauti rezultatai būtų tiesiog skandalingi. Tik dėl šios priežasties lyginimui su ankstesnių metų tyrimų rezultatais apjungti atsakymai „geras, bet ECDL pažymėjimo neturiu“ ir „vidutiniškas“.

Didžiausias netikėtumas analizuojant respondentų deklaruojamą kompiuterinio raštingumo lygį yra tai, kad, lyginant 2008 ir ankstesnių metų tyrimų rezultatus, iš esmės dvigubai skiriasi nemokančių dirbti kompiuteriu respondentų dalis. Tokiais atvejais paprastai suabejojama taikytų respondentų imties atrankos procedūrų korektiškumu. Ankstesnių metų tyrėjai tyrimo ataskaitose gana plačiai aptarė jų taikytas respondentų imties atrankos procedūras ir, atrodytų, jų taikytoms procedūroms sunku ką nors prikišti. Kita vertus, ši skirtingų tyrimų rezultatų kolizija gerai parodo, kad tyrėjai, 2008 metais lauko tyrimo procedūroms atlikti pasirinkę rinkos tyrimų profesionalus, savo veikloje taikančius ne tik vadovėlines tiesas, bet ir kitas procedūras (pvz., ESOMAR reikalavimus), daug tiksliau užfiksavo Lietuvai būdingą situaciją.

Įrodymui, kad 2008 metais nustatyta kompiuteriu dirbti nemokančių asmenų dalis vis tik labiau atitinka realią situaciją, galima rasti ir 2007 metų tyrimo ataskaitoje. Ten rašoma: „Eurostato duomenys [Eurostatas, 2006] rodo, kad 37 % ES gyventojų iš viso neturi naudoti kompiuteriu įgūdžių...“.⁸ Tik visa 2007 metų tyrimo ataskaitos problema yra tai, kad Eurostato duomenis 2007 metų tyrėjai cituoja aptardami strategines Europos Sąjungos informacinės visuomenės nuostatas, o ne jų pačių užfiksuotą padėtį Lietuvoje 2007 metais. Turbūt netenka abejoti, kad Eurostato duomenys charakterizuoja ne visus (įskaitant ką tik gimusius), bet potencialiai aktyvius ES valstybių gyventojus. Lyginant šią citatą su įvairiais metais nustatytu Lietuvos gyventojų kompiuterinio raštingumo lygiu, bei atsimenant Lietuvos gyventojų amžiaus struktūrą ir nepaneigiamą faktą, kad Lietuvoje gyvenantys vyresnio amžiaus žmonės rečiau moka naudotis kompiuteriu, labiau tikėtini yra 2008 metų, o ne ankstesnių metų tyrimo metu nustatyti duomenys.

Taigi, galima manyti, kad dėl kažkokių netikslumų ankstesnių metų tyrimuose (taikytų respondentų imties atrankos procedūrų pažeidimų ar kitų klaidų) yra pakankamai problemiška lyginti 2008 ir ankstesnių metų Lietuvos gyventojų kompiuterinio raštingumo tyrimų rezultatus. Galima daryti išvadą, kad ankstesniais metais tyrėjai bendrai paėmus nesugebėdavo pakalbinti kažkokių kompiuteriu nemokančių dirbti Lietuvos gyventojų grupių. Sociologijoje įprasta, kad bet kokius iš tiesų įvykstančius staigius pokyčius galima kaip nors racionaliai paaiškinti. Vieninteliu galimu rezultatų skirtumo paaiškinimu, darant prielaidą, kad ir ankstesnių metų tyrimai atlikti visiškai korektiškai, būtų toks – per 2007 metus iš Lietuvos emigravo toks didelis kompiuteriu mokančių dirbti asmenų skaičius ir neemigravo kompiuteriu nemokantys dirbti asmenys, todėl taip ryškiai padidėjo nemokančių kompiuteriu dirbti respondentų dalis. Bet tai tikrai nėra racionalus stebimos situacijos paaiškinimas. Todėl galima daryti išvadą, kad dėl kažkokių priežasčių ankstesniais metais apklaustas neproporcingas realiai situacijai mokančių kompiuteriu dirbti ir to daryti nemokančių asmenų skaičius.

Dėl šios priežasties šiame skyriuje yra pateikiami kai kurie (dažniausiai dėl aukščiau minėtų priežasčių perskaičiuoti) 2008 ir ankstesnių metų tyrimų palyginimai, bet nesistengta kaip nors plačiau jų komentuoti.

⁸ Plg. Mokslinio tyrimo darbo „Visuotinis kompiuterinis raštingumas“ ataskaita, Kaunas 2007. Rankraštis. P. 11.

Lentelė 3 „Kompiuterinio raštingumo lygis įvairiais metais pagal lytį“ (2005 ir 2006 metų duomenys perskaičiuoti, 2008 m. apklausos atsakymai „geras, bet ECDL pažymėjimo neturi“ ir „vidutiniškai“ sujungti į vieną) (%)

		2005	2006	2007	2008
1. Geras ir turi ECDL pažymėjimą	Vyras	0,4	1	1	4
	Moteris	0,5	1	1	3
2. Geras, bet ECDL pažymėjimo neturi	Vyras	53	54	53	48
	Moteris	45	46	50	44
4. Silpnas	Vyras	32	31	32	18
	Moteris	39	38	34	17
5. Kompiuteriu dirbti nemoka	Vyras	15	14	14	30
	Moteris	15	16	16	35

Lentelė 4 „Kompiuterinio raštingumo lygis įvairiais metais pagal amžiaus grupes“ (2005 ir 2006 metų duomenys perskaičiuoti, 2008 m. tyrimo amžiaus grupės pertvarkytos, pritaikant 2005-2007 metų tyrimų duomenims, 2008 m. apklausos atsakymai „geras, bet ECDL pažymėjimo neturi“ ir „vidutiniškai“ sujungti į vieną) (%)

		2005	2006	2007	2008
1. Geras ir turi ECDL pažymėjimą	Iki 18 m.	0	0	0	0
	18-25 m.	1	1	0	8
	26-35 m.	0,4	1	3	3
	36-45 m.	0,3	0,4	2	4
	46-65 m.	0,5	1	1	5
	Virš 65 m.	0	0	0	0,3
2. Geras, bet ECDL pažymėjimo neturi	Iki 18 m.	50	95	73	95
	18-25 m.	69	80	77	83
	26-35 m.	62	62	57	59
	36-45 m.	37	35	44	40
	46-65 m.	34	23	57	22
	Virš 65 m.	3	3	0	4
3. Silpnas	Iki 18 m.	45	5	25	5
	18-25 m.	27	19	23	7
	26-35 m.	28	32	36	27
	36-45 m.	46	49	43	28
	46-65 m.	42	52	38	20
	Virš 65 m.	26	28	24	5
4. Kompiuteriu dirbti nemoka	Iki 18 m.	5	0	2	0
	18-25 m.	4	0,4	0,3	1
	26-35 m.	10	5	4	10
	36-45 m.	17	16	12	27
	46-65 m.	23	24	24	52
	Virš 65 m.	71	68	76	90

Sociologijoje paprastai yra įprasta, kad, lyginant įvairių metų tyrimus, bet kokie skaitinių reikšmių svyravimai privalo turėti kokią nors racionalių ir įtikinantį paaiškinimą. Jeigu ne – kažkur padaryta klaida. Aptarkime lentelėje „Kompiuterinio raštingumo lygis įvairiais metais pagal amžiaus grupes“ (4 lentelė) nurodytus skaičius. Jeigu analizuosime 46–65 metų amžiaus respondentų, pasirinkusių atsakymus „geras, bet ECDL pažymėjimo neturiu“ ir „silpnas“, pamatysime, kad 2006 metų tyrimo duomenys neatitinka 2005 ir 2007 metų tyrimų rezultatų kaitos logikos. Logiško ir racionalių paaiškinimo tokiai kaitai nesuradome. Manytume, kad tai dar vienas nedidelis pavyzdys, jog 2005–2007 metų tyrimuose lauko tyrimo etape buvo padaryta reikšmingų klaidų.

Lentelė 5 „Naudojimosi kompiuteriu dažnumas įvairiais metais“ (2008 m. duomenys perskaiciuoti mažinant atsakymų skalę) (%)

	2005	2006	2007	2008
1. Kasdien	60	55	56	61
2. Kartą ar kelis per savaitę	26	27	23	19
3. Rečiau karto per savaitę	15	18	21	20

Lentelė 6 „Naudojimosi kompiuteriu dažnumas įvairiais metais pagal lytį“ (2005 ir 2006 metų duomenys perskaiciuoti, 2008 m. duomenys perskaiciuoti mažinant atsakymų skalę) (%)

		2005	2006	2007	2008
1. Kasdien	Vyras	63	57	57	60
	Moteris	57	53	56	61
2. Kartą ar kelis per savaitę	Vyras	25	28	23	22
	Moteris	26	25	23	16
3. Rečiau karto per savaitę	Vyras	11	14	20	18
	Moteris	17	22	21	23

Lentelė 7 „Naudojimosi kompiuteriu dažnumas įvairiais metais pagal amžiaus grupes“ (2008 m. duomenys perskaiciuoti mažinant atsakymų skalę, taip pat 2005 ir 2006 metų duomenys perskaiciuoti, o 2008 m. tyrimo amžiaus grupės pertvarkytos, pritaikant 2005-2007 metų tyrimų duomenims. Iš 140 vyresnių nei 65 m. respondentų į klausimą atsakė tik 7, todėl atsisakyta nurodyti šios amžiaus grupės atsakymų skaitines reikšmes) (%)

		2005	2006	2007	2008
1. Kasdien	Iki 18 m.	59	76	75	91
	18-25 m.	65	77	70	81
	26-35 m.	67	51	54	57
	36-45 m.	49	43	40	41
	46-65 m.	58	38	47	36
	Virš 65 m.	14	12	4	-
2. Kartą ar kelis per savaitę	Iki 18 m.	34	18	17	9
	18-25 m.	25	18	20	11
	26-35 m.	19	31	29	19
	36-45 m.	27	30	24	28
	46-65 m.	26	32	24	28
	Virš 65 m.	48	38	4	-
3. Rečiau karto per savaitę	Iki 18 m.	8	5	8	0
	18-25 m.	10	5	10	9
	26-35 m.	13	18	17	24
	36-45 m.	23	27	25	31
	46-65 m.	16	30	29	36
	Virš 65 m.	38	50	92	-

Lentelė 8 „Požiūris į kompiuterinį raštingumą darbovietėje įvairiais metais“ (2005-2007 m. tyrimų atsakymai „reikalauja“ ir „skatina“ bei 2008 m tyrimo atsakymai „reikalauja ir sudaro sąlygas tobulinti“, „reikalauja, bet nesudaro sąlygų tobulinti“ apjungti į atsakymą „reikalauja ir skatina“) (%)

	2005	2006	2007	2008
1. Reikalauja ir skatina	48	43	43	28
2. Vertina kaip privalumą, bet neskatina	28	26	23	19
3. Nekreipia dėmesio	24	31	34	53

Lentelė 9 „Požiūris į kompiuterinį raštingumą darbovietėje įvairiais metais pagal lytį“ (2005 ir 2006 metų duomenys perskaičiuoti, taip pat 2005-2007 m. tyrimų atsakymai „reikalauja“ ir „skatina“ bei 2008 m tyrimo atsakymai „reikalauja ir sudaro sąlygas tobulinti“, „reikalauja, bet nesudaro sąlygų tobulinti“ apjungti į atsakymą „reikalauja ir skatina“) (%)

		2005	2006	2007	2008
1. Reikalauja ir skatina	Vyras	44	39	36	23
	Moteris	52	46	49	33
2. Vertina kaip privalumą, bet neskatina	Vyras	31	30	24	18
	Moteris	25	23	23	20
3. Nekreipia dėmesio	Vyras	25	31	40	59
	Moteris	23	31	28	47

X. Rekomendacijos

1. Užsakant tyrimus, kurių tikslas – nustatyti ir vėliau analizuoti visos Lietuvos gyventojų nuomonę ar visiems Lietuvos gyventojams būdingą situaciją, ŠMM vertėtų pasinaudoti tyrimo autorių patyrimu, kai konkursą laimėję tyrėjai parengia tyrimo dokumentaciją ir vėliau analizuoja gautus rezultatus, o visos Lietuvos gyventojų lauko tyrimą (tyrime dalyvausiančių respondentų atranką ir jų apklausą) atlieka kuri nors oficialiai Lietuvoje registruota viešosios nuomonės ar rinkos tyrimų agentūra. Pasirinkus kitą būdą, net ir turintiems aukštą bendrąją profesinę kvalifikaciją, bet nuolat visos šalies gyventojų viešosios nuomonės apklausų neorganizuojantiems tyrėjams lengva padaryti netikslumų, kurie vėliau gali žymiai iškreipti galutinius tyrimo rezultatus.
2. Dėl besikeičiančio Lietuvos gyventojų gyvenimo būdo ateityje derėtų kasmet matuoti ir analizuoti nebe kompiuterinio, o skaitmeninio Lietuvos gyventojų raštingumo plėtrą.
3. Ateityje, kasmet fiksuojant Lietuvos gyventojų skaitmeninį raštingumą, ŠMM verta užsakyti atlikti du darbus: Lietuvos gyventojų skaitmeninio raštingumo būklės nustatymą (gyventojų apklausą) bei studiją apie su skaitmeninio raštingumo problemomis susijusius įvykius Europos Sąjungoje ir Lietuvoje (norminių dokumentų priėmimas, kiti ta tema atlikti tyrimai, situacijos įvairiose šalyse palyginimas ir t.t.) tais metais. Galima siūlyti, kad tie patys studijos apie skaitmeninio raštingumo situaciją Lietuvoje ir ES autoriai rengtų du tokios studijos variantus: vieną platų, skirtą specialistams, iš esmės be puslapių apimties apribojimo, ir kitą trumpą, maždaug 8 psl., skirtą politikams ir plačiajai visuomenei (šiuo metu LR Švietimo ir mokslo ministerijos leidžiamų švietimo problemų analizių formato), kur būtų apžvelgiamos tik pagrindinės tendencijos ir rezultatai.
4. Lietuvos gyventojų tarpe dar nėra populiarus siekis įgyti ECDL pažymėjimą. Kaip galima manyti, nei darbo rinka, nei kitos Lietuvos gyventojams svarbios sritys (pvz., mokslas ir mokymasis bendrai paėmus) nekelia reikalavimo šį pažymėjimą turėti. ECDL pažymėjimo įgijimo galimybė labiau nėra populiarai tarp vidutinio ir vyresnio amžiaus Lietuvos gyventojų. Jei už skaitmeninę plėtrą Lietuvoje atsakingi pareigūnai ir toliau pripažįsta visoje Europoje anksčiau plačiai deklaruotus ECDL pažymėjimo pranašumus, ypač vertinant Lietuvos gyventojų konkurencingumą Europos darbo rinkoje, valstybės lygiu būtina apgalvoti priemones, leisiančias įrodyti Lietuvos gyventojams ECDL pažymėjimo svarbą ir paskatinti juos kryptingai tobulinti savo kompiuterinius gebėjimus ir siekti įgyti ECDL pažymėjimą.
5. Tyrimo metu dar kartą aiškiai parodyta, kad, jei kompiuteriu nėra naudojamosi bent kartą per savaitę, tokio asmens kompiuteriniai gebėjimai nesiiekia net vidutinio lygio. Kompiuteriu dažniau naudojasi, o tai reiškia, nuolat savo skaitmeninio raštingumo gebėjimus dažniau tobulina jaunesni, labiau pasiturintys ir labiau išsilavinę Lietuvos

gyventojai. Reiškia, dar ir dėl šios priežasties didėja Lietuvos gyventojų socialinė atskirtis. Todėl būtina apgalvoti valstybės lygio priemones, leisiančias jiems patogiu būdu skaitmeninių technologijų galimybėmis plačiau naudotis vyresnio amžiaus, mažiau pasiturintiems ir menkesnį išsilavinimą įgijusiems Lietuvos gyventojams.

6. Naudojimas skaitmeninėmis technologijomis tapo daug platesnis, nei naudojimas kompiuteriu. Pavyzdžiui, interneto galimybę suteikia ir delniukas ar nelabai brangus mobilusis telefonas. Mobiliojo telefono suteikiamos galimybės turėtų būti ypač svarbios mažiau pasiturintiems asmenims, nes dėl mobiliųjų telefonų paslaugos teikėjų konkurencijos Lietuvoje mobilieji telefonai su interneto galimybe parduodami nebrangiai. Kita vertus, tik šeštadalis Lietuvos gyventojų naudojami delninuko ir mobilaus telefono teikiama interneto galimybė. Todėl valstybės lygiu būtina apgalvoti priemones, skatinančias interneto naudojimą alternatyviu kompiuterio naudojimui būdu bei mokesčių nuolaidas moderniems mobiliems telefonams įsigyti.
7. Bent iš dalies su skaitmeninių technologijų naudojimu susijusi mažiau nei pusė dirbančių Lietuvos gyventojų darbo veikla bei maždaug pusė visų Lietuvos gyventojų veikla po darbo. Beveik pusė darbą turinčių Lietuvos gyventojų darbdavys iš jų jokio kompiuterinio raštingumo nereikalauja. Taigi, Lietuvoje dar nėra sukurta darbo ir poilsio aplinka, skatinanti tobulinti savo skaitmeninio raštingumo gebėjimus. Todėl valstybės lygiu būtina apgalvoti priemones (mokesčių lengvatos?), skatinančias su skaitmeninių technologijų naudojimu susijusių darbo vietų kūrimą.
8. Tyrimo metu nustatyta, kad beveik pusė besinaudojančių kompiuteriu nesinaudoja elektroninėmis paslaugomis, prieinamomis internetu. Reiškia, šios paslaugos nėra pakankamai gerai išreklamuotos arba taip teikiama šių paslaugų kokybė, Lietuvos žmonių vertinimu, dar nėra pakankamai aukšto lygio. Todėl būtina apgalvoti priemones, padidinsiančias internetu prieinamų paslaugų patrauklumą.
9. Lietuvos gyventojai, siekdami įgyti ar patobulinti savo su kompiuterio naudojimu susijusius gebėjimus, dažniausiai neturi kokių nors išankstinių prioritetų renkantis tokio profilio mokymo įstaigą. Apie tai paklausti jie, ko gero dėl šventos ramybės, nurodo, esant reikalui ieškosiantys bet kokios artimiausios mokymo įstaigos, kur teikiamas jiems reikalingas mokymo kursas. Kita vertus, paklausus, kur šie respondentai kreiptųsi, jei jiems iškiltų poreikis *greitai* patobulinti savo gebėjimus, jie daug dažniau nurodė ne kurią nors mokymo įstaigą, o jiems asmeniškai pažįstamus asmenis. Todėl galima manyti, kad su kompiuterinių gebėjimų tobulinimu susijusios mokymo įstaigos dar neturi susikūrusios deramo autoriteto Lietuvos gyventojų akyse. Tai būtina daryti kuo greičiau, per kryptingą reklamą parodant, jog kaip tik mokymo įstaigose dirbantys pedagogai gali greitai ir patikimai spręsti Lietuvos gyventojams išylančias su kompiuterio naudojimu susijusias problemas. Aišku, kad atitinkamos mokymo įstaigos turėtų daugiau investuoti į savo pedagogus, kad jie iš tiesų gebėtų (gal net telefonu ar internetu) suteikti tokią greitą ir efektyvią pagalbą.
10. Akivaizdžiai pavykusi valstybės inicijuota ir finansuota programa – mokesčių lengvata įsigyjant kompiuterį. Ja pasinaudojo net maždaug trečdalis Lietuvos gyventojų ir praktiškai neliko apie šią valstybės iniciatyvą nežinančių šalyje gyvenančių asmenų. Todėl būtina išanalizuoti visas šios programos sėkmės priežastis ir įgytą patyrimą vėliau taikyti įgyvendinant kitas valstybės inicijuotas programas šalies gyventojų skaitmeniniam raštingumui didinti.
11. Apie galimybę pasinaudoti įvairiomis valstybės inicijuotomis ir remiamomis skaitmeninių raštingumą skatinančiomis programomis dažniau nieko nežino vyresnio amžiaus asmenys, respondentai, įgiję tik vidurinį ar žemesnį išsilavinimą, pensininkai ir bedarbiai, mažiausiuose gyventojų skaičiumi gyvenamuosiuose punktuose gyvenantys asmenys ir respondentai, kurių veikla po darbo visiškai

nesusijusi su informacinių technologijų naudojimu. Todėl, valstybei įgyvendinant kitas programas šalies gyventojų skaitmeniniam raštingumui didinti, būti atsižvelgti į šias Lietuvos gyventojų grupes ir sugalvoti būdus, kaip informacija apie valstybės remiamas programas galėtų geriau, greičiau ir mažiau iškraipyta forma pasiekti šių grupių gyventojus. Reikėtų apgalvoti ir specialias priemones, galinčias palengvinti šių grupių gyventojų įsitraukimą į skaitmeninio raštingumo gebėjimų tobulinimą.

12. Toliau planuojant valstybės remiamas priemones Lietuvos gyventojų skaitmeniniam raštingumui gerinti, prieš pradėdant įgyvendinti tokią priemonę, būtina aiškiai identifikuoti, kuriai privataus verslo grupei ar kitai pakankamai įtakingai interesų grupei tokios valstybės remiamos priemonės įgyvendinimas būtų naudingas. Taip valstybė gali padidinti ta remiama priemone pasinaudojusių šalies gyventojų skaičių ir gauti valstybei beveik nieko nekainavusią ilgalaikę tos valstybės remiamos priemonės reklamos kampaniją. Geriausias pavyzdys – valstybės remta mokesčių lengvatų, išsigyjant kompiuterį, programa. Ji buvo naudinga kompiuterinės technikos pardavėjams. Todėl kompiuterinės technikos pardavėjai už savo lėšas ir nuolat ją tiek reklamavo, jog praktiškai neliko apie tai nežinančių asmenų.

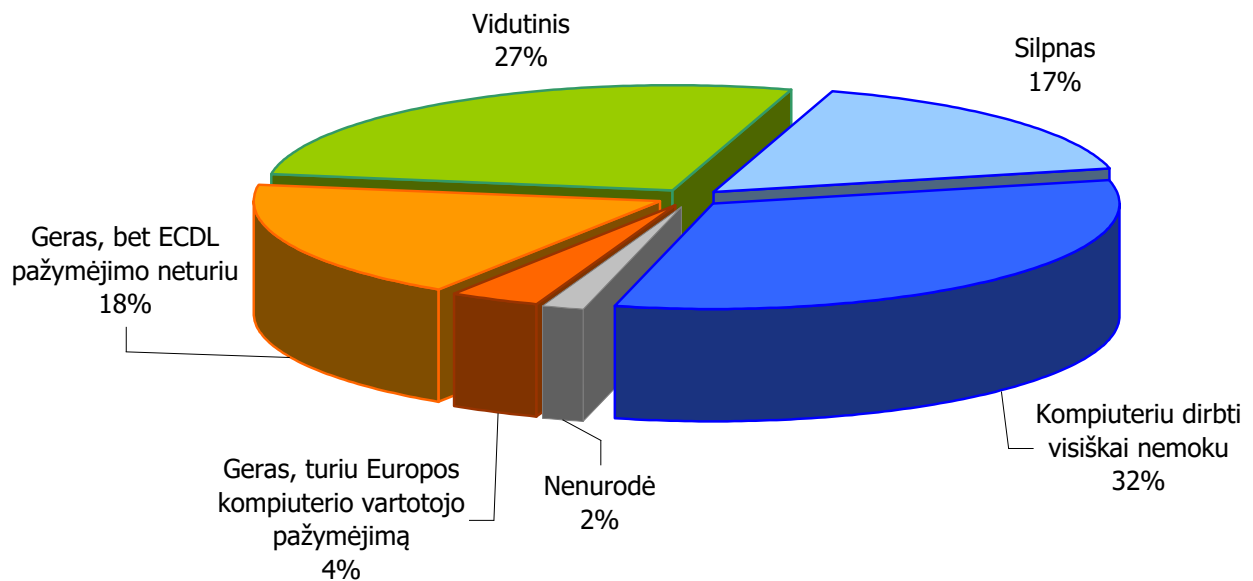
XI. Apklauso duomenų analizė

Ataskaitoje pateikiami bendrieji atsakymų pasiskirstymai bei atsakymų pjūviai pagal atskiras respondentų grupes: lytį, amžių, išsilavinimą, pajamas 1-am šeimos nariui per mėn., gyvenamosios vietovės dydį, užimtumą, pagrindinį užsiėmimą, apskritį, tautybę.

Lentelėse procentai skaičiuojami stulpelyje. Rusvai nuspalvintas langelis žymi, kad tam tikra socialinė grupė statistiškai reikšmingai dažniau paminėjo atsakymą.

XI.1. Kompiuterinio raštingumo lygio vertinimas

Paveikslas 3 „Įvertinkite, prašau, savo kompiuterinio raštingumo lygį“ (n=1046)

Lentelė 10 „Įvertinkite, prašau, savo kompiuterinio raštingumo lygį“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Respondento lytis:		
		Vyras (N=501)	Moteris (N=545)	Viso (N=1046)
		%	%	%
Įvertinkite, prašau, savo kompiuterinio raštingumo lygį	Geras, turiu Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)	3,8%	3,4%	3,6%
	Geras, bet ECDL pažymėjimo neturiu	21,1%	15,8%	18,4%
	Vidutinis	26,0%	28,3%	27,2%
	Silpnas	16,8%	16,5%	16,7%
	Kompiuteriu dirbti visiškai nemoku	30,1%	34,8%	32,5%
	Nežino, neatsakė	2,2%	1,1%	1,6%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 11 „Įvertinkite, prašau, savo kompiuterinio raštingumo lygį“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Amžiaus grupė:						
		15-24 m. (N=256)	25-34 m. (N=168)	35-44 m. (N=172)	45-54 m. (N=165)	55-64 m. (N=132)	65-74 m. (N=152)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%	%	%
Įvertinkite, prašau, savo kompiuterinio raštingumo lygį	Geras, turiu Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)	4,8%	3,5%	3,5%	6,7%	1,6%	0,3%	3,6%
	Geras, bet ECDL pažymėjimo neturiu	38,9%	31,0%	12,4%	8,7%	3,3%	0,3%	18,4%
	Vidutinis	49,5%	30,4%	27,7%	27,0%	8,0%	2,4%	27,2%
	Silpnas	6,3%	25,0%	28,2%	21,0%	19,9%	4,2%	16,7%
	Kompiuteriu dirbti visiškai nemoku	0,0%	10,1%	25,2%	35,5%	64,8%	89,4%	32,5%
	Nežino, neatsakė	0,5%	0,0%	3,0%	1,1%	2,5%	3,4%	1,6%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 12 „Įvertinkite, prašau, savo kompiuterinio raštingumo lygį“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Išsimokslinimas:					Viso (N=1046)
		Pradinis (N=116)	Pagrindiniai (N=186)	Bendras viduriniai (N=354)	Aukštesnysis (spec.viduriniai) (N=235)	Aukštasis (N=156)	
		%	%	%	%	%	
Įvertinkite, prašau, savo kompiuterinio raštingumo lygį	Geras, turiu Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)	0,0%	0,7%	3,1%	1,4%	14,3%	3,6%
	Geras, bet ECDL pažymėjimo neturiu	10,9%	16,9%	20,3%	12,1%	30,8%	18,4%
	Vidutinis	30,0%	28,2%	22,2%	30,1%	30,7%	27,2%
	Silpnas	2,6%	12,5%	18,6%	24,7%	15,7%	16,7%
	Kompiuteriu dirbti visiškai nemoku	53,7%	40,4%	33,3%	30,7%	8,5%	32,5%
	Nežino, neatsakė	2,8%	1,3%	2,4%	1,0%	0,0%	1,6%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 15 „Įvertinkite, prašau, savo kompiuterinio raštingumo lygį“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Pajamos vienam šeimos nariui per mėnesį:					
		Iki 600 Lt (N=218)	601-800 Lt (N=204)	801-1100 Lt (N=245)	1101 Lt ir daugiau (N=234)	Nenurodė (N=145)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%	%
Įvertinkite, prašau, savo kompiuterinio raštingumo lygį	Geras, turiu Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)	2,9%	2,5%	2,6%	7,8%	1,3%	3,6%
	Geras, bet ECDL pažymėjimo neturiu	11,1%	7,8%	18,3%	30,0%	25,4%	18,4%
	Vidutinis	24,9%	18,0%	29,9%	29,8%	34,9%	27,2%
	Silpnas	20,5%	13,5%	14,6%	18,5%	15,9%	16,7%
	Kompiuteriu dirbti visiškai nemoku	39,4%	57,7%	33,1%	13,3%	16,9%	32,5%
	Nežino, neatsakė	1,2%	0,5%	1,5%	0,6%	5,5%	1,6%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 16 „Įvertinkite, prašau, savo kompiuterinio raštingumo lygį“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

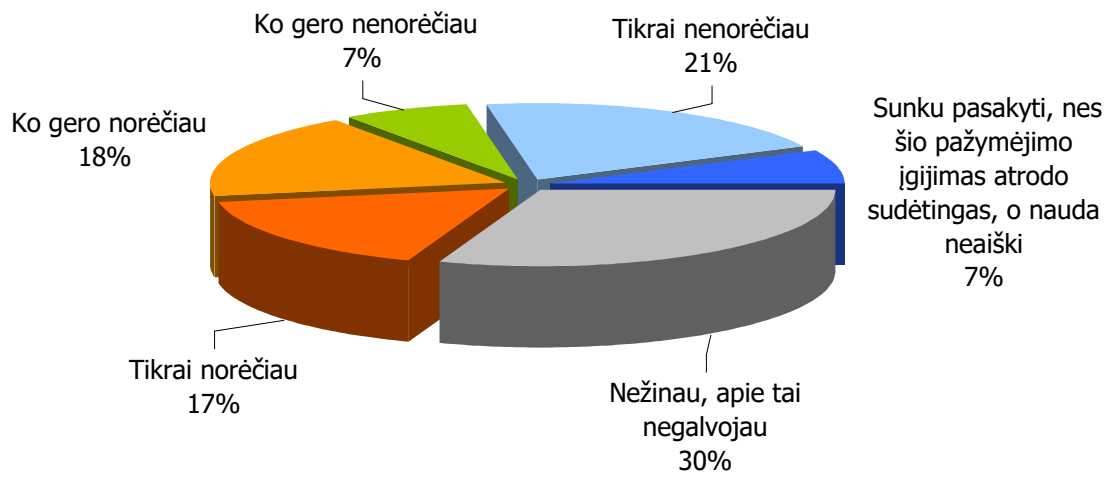
		Tautybė:					
		Lietuvis/lietuvė (N=877)	Rusas/rusė (N=56)	Lenkas/lenkė (N=29)	Kita (N=13)	Nenurodė (N=70)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%	%
Įvertinkite, prašau, savo kompiuterinio raštingumo lygį	Geras, turiu Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)	3,6%	2,4%	2,3%	9,9%	4,4%	3,6%
	Geras, bet ECDL pažymėjimo neturiu	18,8%	19,3%	9,3%	0,0%	20,0%	18,4%
	Vidutinis	28,4%	21,4%	7,5%	18,3%	26,2%	27,2%
	Silpnas	16,7%	11,1%	23,2%	16,1%	17,8%	16,7%
	Kompiuteriu dirbti visiškai nemoku	30,7%	43,4%	57,7%	55,6%	31,7%	32,5%
	Nežino, neatsakė	1,7%	2,4%	0,0%	0,0%	0,0%	1,6%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 17 „Įvertinkite, prašau, savo kompiuterinio raštingumo lygį“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Gyvenamosios vietos dydis:				
		Iki 2000 gyv. (N=331)	2000-30000 gyv. (N=200)	30000-180000 gyv. (N=183)	Virš 180 000 gyv. (N=332)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%
Įvertinkite, prašau, savo kompiuterinio raštingumo lygį	Geras, turiu Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)	2,8%	4,3%	2,5%	4,7%	3,6%
	Geras, bet ECDL pažymėjimo neturiu	10,7%	16,3%	21,1%	25,7%	18,4%
	Vidutinis	24,5%	24,0%	33,1%	28,6%	27,2%
	Silpnas	14,7%	20,4%	18,8%	15,2%	16,7%
	Kompiuteriu dirbti visiškai nemoku	44,1%	35,1%	23,2%	24,6%	32,5%
	Nežino, neatsakė	3,1%	0,0%	1,3%	1,2%	1,6%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

XI.2. Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimo (ECDL) įgijimo poreikis

Paveikslas 4 „Ar norėtumėte, ar ne įgyti Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)?“ (n=1008)

Lentelė 19 „Ar norėtumėte, ar ne įgyti Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Respondento lytis:		
		Vyras (N=482)	Moteris (N=526)	Viso (N=1008)
		%	%	%
Ar norėtumėte įgyti Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)?	Tikrai norėčiau	15,6%	17,6%	16,7%
	Ko gero norėčiau	17,5%	18,7%	18,1%
	Ko gero nenorėčiau	6,2%	7,3%	6,7%
	Tikrai nenorėčiau	22,3%	19,0%	20,6%
	Sunku pasakyti, nes šio pažymėjimo įgijimas atrodo sudėtinga	9,0%	6,0%	7,4%
	Nežinau, apie tai negalvoju	25,6%	28,4%	27,0%
	Nežino, neatsakė	3,9%	3,0%	3,4%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 20 „Ar norėtumėte, ar ne įgyti Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Amžiaus grupė:						Viso (N=1008)
		15-24 m. (N=244)	25-34 m. (N=163)	35-44 m. (N=166)	45-54 m. (N=154)	55-64 m. (N=130)	65-74 m. (N=151)	
		%	%	%	%	%	%	
Ar norėtumėte įgyti Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)?	Tikrai norėčiau	35,8%	16,3%	15,7%	12,1%	6,1%	1,2%	16,7%
	Ko gero norėčiau	28,5%	29,1%	16,6%	17,9%	6,0%	1,9%	18,1%
	Ko gero nenorėčiau	8,7%	7,4%	8,8%	6,3%	4,7%	3,0%	6,7%
	Tikrai nenorėčiau	7,6%	9,1%	13,3%	17,3%	37,3%	50,6%	20,6%
	Sunku pasakyti, nes šio pažymėjimo įgijimas atrodo sudėtinga	6,2%	10,8%	14,2%	7,5%	4,2%	1,2%	7,4%
	Nežinau, apie tai negalvoju	12,8%	25,4%	27,6%	36,2%	36,5%	33,7%	27,0%
	Nežino, neatsakė	0,5%	2,0%	3,9%	2,7%	5,2%	8,3%	3,4%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 21 „Ar norėtumėte, ar ne įgyti Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Išsimokslinimas:					Viso (N=1008)
		Pradinis (N=116)	Pagrindinis (N=185)	Bendras vidurinis (N=343)	Aukštesnysis (spec.vidurinis) (N=231)	Aukštasis (N=133)	
		%	%	%	%	%	
Ar norėtumėte įgyti Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)?	Tikrai norėčiau	20,7%	22,4%	17,5%	11,3%	12,5%	16,7%
	Ko gero norėčiau	14,0%	17,1%	18,5%	18,1%	22,5%	18,1%
	Ko gero nenorėčiau	9,0%	1,2%	6,7%	8,3%	9,9%	6,7%
	Tikrai nenorėčiau	32,8%	24,6%	16,1%	15,7%	24,4%	20,6%
	Sunku pasakyti, nes šio pažymėjimo įgijimas atrodo sudėtinga	0,0%	7,0%	8,3%	10,6%	6,8%	7,4%
	Nežinau, apie tai negalvoju	19,5%	23,2%	29,1%	32,8%	23,5%	27,0%
	Nežino, neatsakė	4,0%	4,6%	3,9%	3,2%	0,4%	3,4%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 24 „Ar norėtumėte, ar ne įgyti Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Pajamos vienam šeimos nariui per mėnesį:					
		Iki 600 Lt (N=212)	601-800 Lt (N=199)	801-1100 Lt (N=239)	1101 Lt ir daugiau (N=216)	Nenurodė (N=143)	Viso (N=1008)
		%	%	%	%	%	%
Ar norėtumėte įgyti Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)?	Tikrai norėčiau	24,1%	12,5%	13,9%	16,5%	16,4%	16,7%
	Ko gero norėčiau	13,9%	10,0%	25,5%	21,0%	19,0%	18,1%
	Ko gero nenorėčiau	4,8%	7,9%	6,0%	9,4%	5,3%	6,7%
	Tikrai nenorėčiau	18,3%	32,4%	20,6%	15,2%	15,5%	20,6%
	Sunku pasakyti, nes šio pažymėjimo įgijimas atrodo sudėtinga	7,1%	6,9%	8,2%	10,4%	2,8%	7,4%
	Nežinau, apie tai negalvoju	28,5%	27,0%	21,8%	26,9%	33,8%	27,0%
	Nežino, neatsakė	3,2%	3,3%	4,0%	0,6%	7,2%	3,4%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 25 „Ar norėtumėte, ar ne įgyti Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

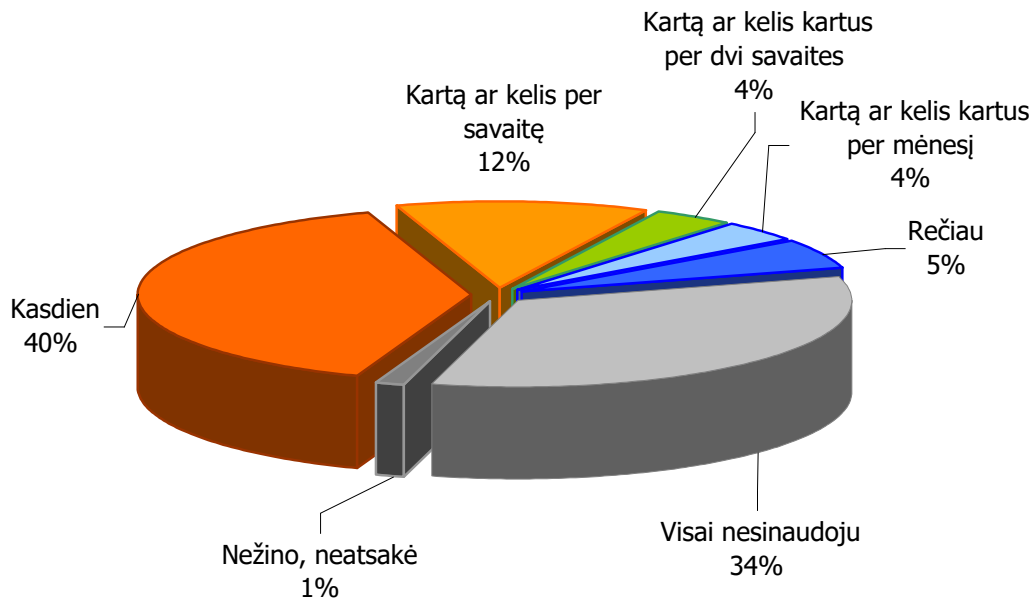
		Tautybė:					
		Lietuvis/ lietuvisė (N=846)	Rusas/rusė (N=55)	Lenkas/ lenkė (N=29)	Kita (N=12)	Nenurodė (N=67)	Viso (N=1008)
		%	%	%	%	%	%
Ar norėtumėte įgyti Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)?	Tikrai norėčiau	16,7%	16,0%	0,0%	0,0%	27,0%	16,7%
	Ko gero norėčiau	18,8%	10,3%	13,7%	0,0%	21,2%	18,1%
	Ko gero nenorėčiau	6,1%	5,9%	13,6%	18,8%	9,8%	6,7%
	Tikrai nenorėčiau	20,6%	24,7%	43,5%	21,8%	6,8%	20,6%
	Sunku pasakyti, nes šio pažymėjimo įgijimas atrodo sudėtinga	8,5%	2,4%	0,0%	6,8%	0,9%	7,4%
	Nežinau, apie tai negalvoju	25,6%	36,7%	29,1%	52,6%	31,6%	27,0%
	Nežino, neatsakė	3,6%	3,9%	0,0%	0,0%	2,7%	3,4%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 26 „Ar norėtumėte, ar ne įgyti Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

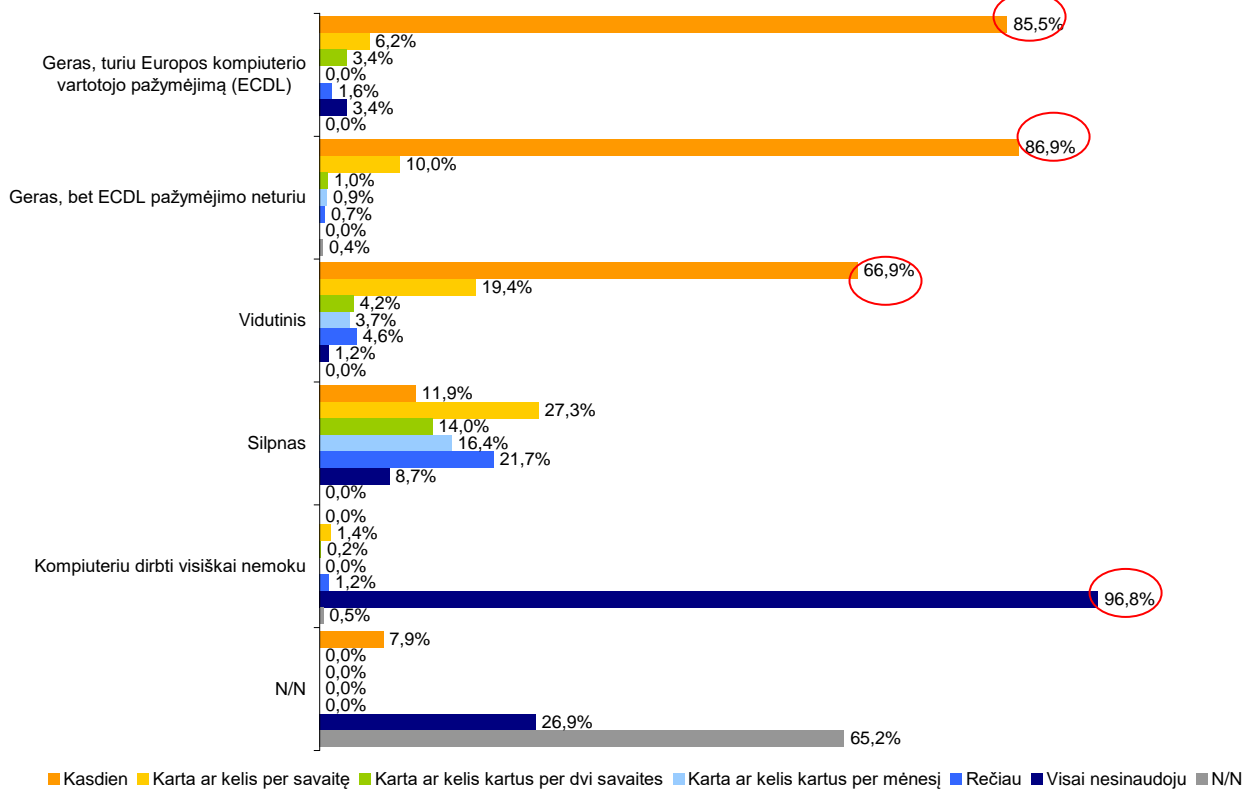
		Gyvenamosios vietos dydis:				
		Iki 2000 gyv. (N=321)	2000-30000 gyv. (N=191)	30000-180000 gyv. (N=179)	Virš 180 000 gyv. (N=317)	Viso (N=1008)
		%	%	%	%	%
Ar norėtumėte įgyti Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ECDL)?	Tikrai norėčiau	20,4%	20,3%	12,4%	13,1%	16,7%
	Ko gero norėčiau	14,7%	19,0%	19,9%	20,1%	18,1%
	Ko gero nenorėčiau	4,6%	5,0%	5,0%	11,0%	6,7%
	Tikrai nenorėčiau	20,1%	16,3%	25,8%	20,7%	20,6%
	Sunku pasakyti, nes šio pažymėjimo įgijimas atrodo sudėtinga	8,7%	8,6%	6,7%	5,9%	7,4%
	Nežinau, apie tai negalvoju	27,6%	28,0%	27,3%	25,6%	27,0%
	Nežino, neatsakė	4,0%	2,8%	3,0%	3,5%	3,4%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

XI.3. Naudojimosi kompiuteriu dažnis

Paveikslas 5 „Kaip dažnai naudojate kompiuteriu?“ (n=1046)

Paveikslas 6 „Kaip dažnai naudojate kompiuteriu?“ (atsakymai pagal kompiuterinio raštingumo lygį, n=1046)

Lentelė 28 „Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Respondento lytis:		
		Vyras (N=501)	Moteris (N=545)	Viso (N=1046)
		%	%	%
Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu?	Kasdien	40,2%	38,6%	39,4%
	Kartą ar kelis per savaitę	14,6%	10,3%	12,3%
	Kartą ar kelis kartus per dvi savaites	3,6%	4,1%	3,9%
	Kartą ar kelis kartus per mėnesį	3,7%	4,1%	3,9%
	Rečiau	4,8%	6,0%	5,4%
	Visai nesinaudoju	31,3%	36,1%	33,8%
	Nežino, neatsakė	1,8%	0,8%	1,3%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 29 „Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Amžiaus grupė:						
		15-24 m. (N=256)	25-34 m. (N=168)	35-44 m. (N=172)	45-54 m. (N=165)	55-64 m. (N=132)	65-74 m. (N=152)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%	%	%
Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu?	Kasdien	84,2%	51,6%	31,2%	23,3%	10,4%	2,2%	39,4%
	Kartą ar kelis per savaitę	9,3%	17,1%	19,7%	17,0%	9,7%	0,9%	12,3%
	Kartą ar kelis kartus per dvi savaites	0,0%	6,4%	4,7%	7,7%	5,8%	0,8%	3,9%
	Kartą ar kelis kartus per mėnesį	1,1%	5,7%	5,6%	8,1%	3,4%	0,7%	3,9%
	Rečiau	4,4%	6,9%	11,2%	5,1%	3,2%	1,4%	5,4%
	Visai nesinaudoju	0,9%	11,8%	24,1%	37,8%	66,8%	91,6%	33,8%
	Nežino, neatsakė	0,0%	0,5%	3,5%	1,1%	0,8%	2,4%	1,3%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 30 „Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Išsimokslinimas:					
		Pradinis (N=116)	Pagrindinis (N=186)	Bendras vidurinis (N=354)	Aukštesnysis (spec.vidurinis) (N=235)	Aukštasis (N=156)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%	%
Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu?	Kasdien	35,7%	39,9%	34,5%	33,5%	61,5%	39,4%
	Kartą ar kelis per savaitę	5,2%	9,7%	12,1%	15,3%	16,9%	12,3%
	Kartą ar kelis kartus per dvi savaites	0,0%	0,7%	4,5%	6,2%	5,6%	3,9%
	Kartą ar kelis kartus per mėnesį	0,0%	0,7%	6,2%	4,8%	4,2%	3,9%
	Rečiau	2,6%	4,6%	8,1%	5,0%	3,1%	5,4%
	Visai nesinaudoju	55,3%	42,6%	32,8%	34,3%	8,8%	33,8%
	Nežino, neatsakė	1,2%	1,8%	1,8%	1,0%	0,0%	1,3%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 33 „Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Pajamos vienam šeimos nariui per mėnesį:					
		Iki 600 Lt (N=218)	601-800 Lt (N=204)	801-1100 Lt (N=245)	1101 Lt ir daugiau (N=234)	Nenurodė (N=145)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%	%
Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu?	Kasdien	31,0%	19,6%	37,4%	57,5%	53,7%	39,4%
	Kartą ar kelis per savaitę	8,8%	8,5%	15,4%	14,9%	13,8%	12,3%
	Kartą ar kelis kartus per dvi savaites	3,7%	3,1%	3,0%	6,1%	3,0%	3,9%
	Kartą ar kelis kartus per mėnesį	4,4%	3,2%	2,2%	5,3%	4,9%	3,9%
	Rečiau	8,8%	5,6%	6,3%	3,7%	1,4%	5,4%
	Visai nesinaudoju	42,1%	59,0%	34,1%	12,5%	19,8%	33,8%
	Nežino, neatsakė	1,2%	0,9%	1,6%	0,0%	3,4%	1,3%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 34 „Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Tautybė:					
		Lietuvis/lietuvisė (N=877)	Rusas/rusė (N=56)	Lenkas/lenkė (N=29)	Kita (N=13)	Nenurodė (N=70)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%	%
Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu?	Kasdien	40,8%	38,1%	18,8%	9,9%	36,1%	39,4%
	Kartą ar kelis per savaitę	12,3%	6,1%	12,4%	18,3%	16,4%	12,3%
	Kartą ar kelis kartus per dvi savaites	3,8%	2,7%	6,8%	11,2%	2,8%	3,9%
	Kartą ar kelis kartus per mėnesį	4,0%	3,9%	0,0%	4,9%	4,3%	3,9%
	Rečiau	5,5%	5,8%	4,3%	0,0%	6,3%	5,4%
	Visai nesinaudoju	32,1%	43,4%	54,9%	55,6%	34,1%	33,8%
	Nežino, neatsakė	1,4%	0,0%	2,7%	0,0%	0,0%	1,3%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 35 „Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Gyvenamosios vietos dydis:				
		Iki 2000 gyv. (N=331)	2000-30000 gyv. (N=200)	30000-180000 gyv. (N=183)	Virš 180 000 gyv. (N=332)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%
Kaip dažnai naudojātės kompiuteriu?	Kasdien	27,2%	37,0%	44,9%	49,8%	39,4%
	Kartą ar kelis per savaitę	8,9%	11,1%	17,6%	13,6%	12,3%
	Kartą ar kelis kartus per dvi savaites	4,9%	5,0%	3,5%	2,4%	3,9%
	Kartą ar kelis kartus per mėnesį	2,8%	3,5%	3,6%	5,4%	3,9%
	Rečiau	6,0%	7,7%	5,9%	3,3%	5,4%
	Visai nesinaudoju	47,4%	35,8%	22,6%	25,3%	33,8%
	Nežino, neatsakė	2,8%	0,0%	1,8%	0,2%	1,3%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 36 „Kaip dažnai naudojate kompiuteriu?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

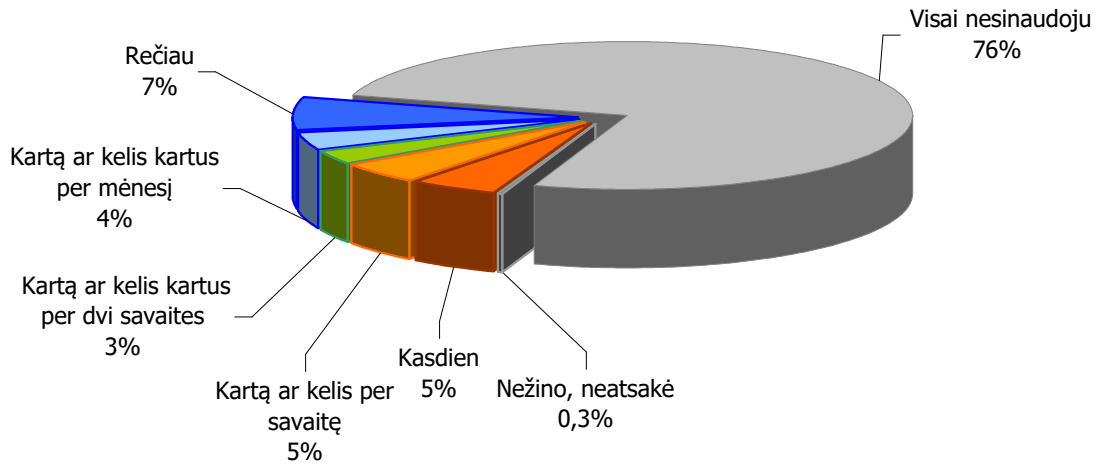
		Apskritis:										
		Alytaus (N=51)	Kauno (N=213)	Klaipėdos (N=117)	Marijampolės (N=54)	Panevėžio (N=99)	Šiaulių (N=112)	Tauragės (N=38)	Telšių (N=60)	Utenos (N=52)	Vilniaus (N=257)	Viso
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Kaip dažnai naudojate kompiuteriu?	Kasdien	29,0%	45,8%	39,2%	38,1%	35,4%	45,7%	19,0%	42,0%	24,0%	40,7%	39,4%
	Kartą ar kelis per savaitę	9,8%	13,4%	10,6%	14,3%	14,8%	9,3%	18,0%	15,7%	18,7%	9,7%	12,3%
	Kartą ar kelis kartus per dvi savaites	4,7%	5,2%	0,6%	4,8%	4,6%	4,4%	4,3%	3,1%	6,9%	2,8%	3,9%
	Kartą ar kelis kartus per mėnesį	5,9%	3,8%	5,5%	0,0%	0,9%	2,3%	9,9%	3,2%	5,2%	4,7%	3,9%
	Rečiau	4,1%	3,3%	8,8%	11,8%	10,6%	7,3%	0,0%	6,4%	5,8%	2,2%	5,4%
	Visai nesinaudoju	42,9%	27,5%	35,3%	29,4%	28,9%	29,8%	48,8%	27,9%	39,3%	39,3%	33,8%
	Nežino, neatsakė	3,6%	1,0%	0,0%	1,6%	4,8%	1,1%	0,0%	1,8%	0,0%	0,6%	1,3%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 37 „Naudojimosi kompiuteriu priklausomybė nuo kompiuterinio raštingumo lygio“ (%)

	Geras, turi ECDL pažymėjimą	Geras, bet ECDL pažymėjimo neturi	Vidutinis	Silpnas	Kompiuteriu dirbti visai nemoka
Kasdien	8	41	46	5	0
Kartą ar kelis per savaitę	2	15	43	37	4
Kartą ar kelis per dvi savaites	3	5	30	60	2
Kartą ar kelis kartus per mėnesį	0	5	26	69	0
Rečiau	2	2	23	67	7
Visai nesinaudoja	0	0	1	4	94

XI.4. Interneto mobiliajame telefone / delninke naudojimo dažnis

Paveikslas 7 „Kaip dažnai naudojate mobiliame telefone ar delninke esančia interneto galimybe?“
(n=1046)

**Lentelė 38 „Kaip dažnai naudojātės mobiliame telefone ar delninke esančia interneto galimybe?“
(atsakymai socio-demografinėse grupėse)**

		Respondento lytis:		
		Vyras (N=501)	Moteris (N=545)	Viso (N=1046)
		%	%	%
Kaip dažnai naudojātės mobiliame telefone ar delninke esančia interneto galimybe?	Kasdien	7,6%	2,5%	4,9%
	Kartą ar kelis per savaitę	3,5%	5,9%	4,8%
	Kartą ar kelis kartus per dvi savaites	3,2%	2,7%	2,9%
	Kartą ar kelis kartus per mėnesį	4,0%	4,0%	4,0%
	Rečiau	8,9%	5,9%	7,3%
	Visai nesinaudoju	72,5%	78,6%	75,7%
	Nežino, neatsakė	0,3%	0,4%	0,3%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%

**Lentelė 39 „Kaip dažnai naudojātės mobiliame telefone ar delninke esančia interneto galimybe?“
(atsakymai socio-demografinėse grupėse)**

		Amžiaus grupė:						
		15-24 m. (N=256)	25-34 m. (N=168)	35-44 m. (N=172)	45-54 m. (N=165)	55-64 m. (N=132)	65-74 m. (N=152)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%	%	%
Kaip dažnai naudojātės mobiliame telefone ar delninke esančia interneto galimybe?	Kasdien	12,7%	4,0%	3,9%	2,3%	1,1%	0,3%	4,9%
	Kartą ar kelis per savaitę	9,8%	6,9%	3,5%	3,2%	1,1%	0,0%	4,8%
	Kartą ar kelis kartus per dvi savaites	8,9%	2,3%	0,8%	1,8%	0,0%	0,0%	2,9%
	Kartą ar kelis kartus per mėnesį	9,0%	4,5%	5,0%	0,0%	2,0%	0,0%	4,0%
	Rečiau	19,0%	10,1%	3,8%	1,6%	1,0%	0,0%	7,3%
	Visai nesinaudoju	40,5%	72,1%	81,0%	91,1%	94,7%	99,7%	75,7%
	Nežino, neatsakė	0,0%	0,0%	2,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

**Lentelė 40 „Kaip dažnai naudojātės mobiliame telefone ar delninke esančia interneto galimybe?“
(atsakymai socio-demografinėse grupėse)**

		Išsimokslinimas:					
		Pradinis (N=116)	Pagrindinis (N=186)	Bendras vidurinis (N=354)	Aukštesnysis (spec.vidurinis) (N=235)	Aukštasis (N=156)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%	%
Kaip dažnai naudojātės mobiliame telefone ar delninke esančia interneto galimybe?	Kasdien	2,6%	5,1%	6,4%	3,5%	5,4%	4,9%
	Kartą ar kelis per savaitę	8,5%	3,7%	6,4%	2,8%	2,4%	4,8%
	Kartą ar kelis kartus per dvi savaites	8,3%	4,5%	2,6%	0,4%	1,8%	2,9%
	Kartą ar kelis kartus per mėnesį	0,0%	5,8%	5,1%	2,4%	4,9%	4,0%
	Rečiau	8,0%	10,3%	6,3%	5,7%	7,9%	7,3%
	Visai nesinaudoju	72,6%	70,7%	72,6%	84,7%	77,5%	75,7%
	Nežino, neatsakė	0,0%	0,0%	0,7%	0,4%	0,0%	0,3%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 43 „Kaip dažnai naudojates mobiliame telefone ar delninue esancia interneto galimybe?“ (atsakymai socio-demografinese grupese)

		Pajamos vienam šeimos nariui per mėnesį:					
		Iki 600 Lt (N=218)	601-800 Lt (N=204)	801-1100 Lt (N=245)	1101 Lt ir daugiau (N=234)	Nenurodė (N=145)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%	%
Kaip dažnai naudojates mobiliame telefone ar delninue esancia interneto galimybe?	Kasdien	3,3%	2,9%	3,8%	8,2%	7,1%	4,9%
	Kartą ar kelis per savaitę	4,3%	3,5%	4,9%	3,7%	8,8%	4,8%
	Kartą ar kelis kartus per dvi savaites	4,8%	0,5%	2,3%	3,1%	4,5%	2,9%
	Kartą ar kelis kartus per mėnesį	5,5%	2,5%	2,2%	6,1%	3,7%	4,0%
	Rečiau	8,3%	6,2%	6,2%	6,0%	11,5%	7,3%
	Visai nesinaudoju	73,9%	84,4%	80,2%	73,0%	62,9%	75,7%
	Nežino, neatsakė	0,0%	0,0%	0,5%	0,0%	1,5%	0,3%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 44 „Kaip dažnai naudojates mobiliame telefone ar delninue esancia interneto galimybe?“ (atsakymai socio-demografinese grupese)

		Tautybė:					
		Lietuvis/lietuvė (N=877)	Rusas/rusė (N=56)	Lenkas/lenkė (N=29)	Kita (N=13)	Nenurodė (N=70)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%	%
Kaip dažnai naudojates mobiliame telefone ar delninue esancia interneto galimybe?	Kasdien	4,7%	13,6%	0,0%	0,0%	3,7%	4,9%
	Kartą ar kelis per savaitę	4,4%	8,6%	5,4%	0,0%	6,7%	4,8%
	Kartą ar kelis kartus per dvi savaites	2,4%	3,5%	0,0%	0,0%	10,9%	2,9%
	Kartą ar kelis kartus per mėnesį	3,9%	4,1%	6,4%	5,6%	3,5%	4,0%
	Rečiau	8,2%	3,8%	0,0%	0,0%	3,5%	7,3%
	Visai nesinaudoju	75,9%	66,5%	88,2%	94,4%	71,8%	75,7%
	Nežino, neatsakė	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 45 „Kaip dažnai naudojates mobiliame telefone ar delninue esancia interneto galimybe?“ (atsakymai socio-demografinese grupese)

		Gyvenamosios vietos dydis:				
		Iki 2000 gyv. (N=331)	2000-30000 gyv. (N=200)	30000-180000 gyv. (N=183)	Virš 180 000 gyv. (N=332)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%
Kaip dažnai naudojates mobiliame telefone ar delninue esancia interneto galimybe?	Kasdien	2,3%	3,9%	3,6%	9,0%	4,9%
	Kartą ar kelis per savaitę	5,4%	3,2%	3,4%	5,8%	4,8%
	Kartą ar kelis kartus per dvi savaites	2,3%	4,4%	0,0%	4,3%	2,9%
	Kartą ar kelis kartus per mėnesį	3,0%	2,4%	2,5%	6,7%	4,0%
	Rečiau	6,2%	6,9%	6,6%	9,1%	7,3%
	Visai nesinaudoju	80,4%	79,1%	82,7%	65,1%	75,7%
	Nežino, neatsakė	0,4%	0,0%	1,1%	0,0%	0,3%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 46 „Kaip dažnai naudojotės mobiliame telefone ar delninke esančia interneto galimybe?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

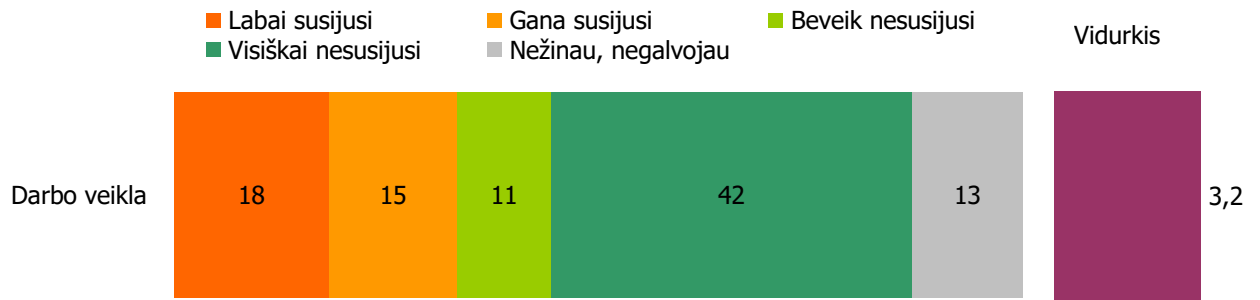
		Apskritis:										
		Alytaus (N=51)	Kauno (N=213)	Klaipėdos (N=117)	Marijampolės (N=54)	Panevėžio (N=99)	Šiaulių (N=112)	Tauragės (N=38)	Telšių (N=60)	Utenos (N=52)	Vilniaus (N=257)	Viso: (N=1046)
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Kaip dažnai naudojotės mobiliame telefone ar delninke esančia interneto galimybe?	Kasdien	5,1%	5,7%	0,7%	4,4%	1,3%	4,4%	2,0%	4,0%	0,0%	9,8%	4,9%
	Kartą ar kelis per savaitę	8,2%	5,5%	7,6%	9,9%	6,0%	0,0%	6,1%	4,6%	2,9%	2,8%	4,8%
	Kartą ar kelis kartus per dvi savaites	0,0%	1,3%	4,8%	0,0%	0,0%	2,2%	3,5%	2,4%	0,0%	6,9%	2,9%
	Kartą ar kelis kartus per mėnesį	0,0%	5,8%	6,0%	0,0%	1,6%	2,3%	7,4%	4,6%	1,7%	4,8%	4,0%
	Rečiau	8,1%	11,2%	8,8%	6,5%	5,8%	6,3%	3,5%	7,9%	2,2%	5,9%	7,3%
	Visai nesinaudoju	78,6%	70,0%	72,1%	79,1%	85,2%	83,8%	77,4%	76,5%	91,6%	69,8%	75,7%
	Nežino, neatsakė	0,0%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	1,6%	0,0%	0,3%
	Viso	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 47 „Naudojimosi mobiliame telefone ar delninke esančiu internetu priklausomybė nuo naudojimosi kompiuteriu dažnumo“ (%)

	Kasdien	Kartą ar kelis per savaitę	Kartą ar kelis per dvi savaites	Kartą ar kelis kartus per mėnesį	Rečiau	Visai nesinaudoja
Kompiuteriu kasdien	11	7	5	7	15	55
Kompiuteriu kartą ar kelis per savaitę	4	8	5	2	8	73
Kompiuteriu kartą ar kelis per dvi savaites	0	5	0	3	3	88
Kompiuteriu kartą ar kelis kartus per mėnesį	2	5	2	3	3	85
Kompiuteriu rečiau	2	5	0	7	2	84
Kompiuteriu visai nesinaudoja	0	1	0	1	0	98

XI.5. Informacinių technologijų naudojimas darbinėje veikloje

Paveikslas 8 „Įvertinkite, kiek Jūsų darbinė veikla susijusi su informacinių technologijų naudojimu (kompiuterio, interneto ir pan.)?“ (n=526)

Lentelė 48 „Įvertinkite, kiek Jūsų darbinė veikla susijusi su informacinių technologijų naudojimu (kompiuterio, interneto ir pan.)?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Respondento lytis:		
		Vyras (N=284)	Moteris (N=241)	Viso (N=526)
		%	%	%
Darbo veikla	Labai susijusi	15,4%	21,6%	18,3%
	Gana susijusi	14,2%	16,1%	15,1%
	Beveik nesusijusi	9,5%	12,9%	11,1%
	Visiškai nesusijusi	48,0%	36,0%	42,5%
	Nežinau, negalvoju	12,9%	13,3%	13,1%
	Viso:	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 49 „Įvertinkite, kiek Jūsų darbinė veikla susijusi su informacinių technologijų naudojimu (kompiuterio, interneto ir pan.)?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Amžiaus grupė:						
		15-24 m. (N=64)	25-34 m. (N=123)	35-44 m. (N=135)	45-54 m. (N=132)	55-64 m. (N=63)	65-74 m. (N=9)	Viso (N=526)
		%	%	%	%	%	%	%
Darbo veikla	Labai susijusi	27,2%	22,6%	17,0%	15,1%	11,7%	5,4%	18,3%
	Gana susijusi	15,1%	20,8%	15,4%	10,8%	13,5%	5,4%	15,1%
	Beveik nesusijusi	12,1%	8,6%	11,1%	15,5%	5,6%	10,9%	11,1%
	Visiškai nesusijusi	34,9%	43,3%	43,8%	41,6%	49,5%	29,8%	42,5%
	Nežinau, negalvoju	10,7%	4,6%	12,7%	17,0%	19,6%	48,5%	13,1%
	Viso:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 50 „Įvertinkite, kiek Jūsų darbinė veikla susijusi su informacinių technologijų naudojimu (kompiuterio, interneto ir pan.)?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Išsimokslinimas:					
		Pradinis (N=0)	Pagrindinis (N=38)	Bendras vidurinis (N=198)	Aukštesnysis (spec.vidurinis) (N=165)	Aukštasis (N=124)	Viso (N=526)
		%	%	%	%	%	%
Darbo veikla	Labai susijusi	0,0%	0,0%	10,3%	16,9%	38,6%	18,3%
	Gana susijusi	0,0%	3,5%	7,1%	12,2%	35,4%	15,1%
	Beveik nesusijusi	0,0%	3,6%	11,2%	13,3%	10,1%	11,1%
	Visiškai nesusijusi	0,0%	66,3%	57,4%	43,5%	9,9%	42,5%
	Nežinau, negalvoju	0,0%	26,7%	14,0%	14,1%	5,9%	13,1%
	Viso:	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 53 „Įvertinkite, kiek Jūsų darbinė veikla susijusi su informacinių technologijų naudojimu (kompiuterio, interneto ir pan.)?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Tautybė:					
		Lietuvis/lietuvė (N=444)	Rusas/rusė (N=24)	Lenkas/lenkė (N=18)	Kita (N=6)	Nenurodė (N=34)	Viso (N=526)
		%	%	%	%	%	%
Darbo veikla	Labai susijusi	19,4%	20,8%	10,6%	0,0%	9,7%	18,3%
	Gana susijusi	15,3%	12,5%	10,2%	11,6%	17,2%	15,1%
	Beveik nesusijusi	10,9%	9,4%	16,4%	14,7%	11,3%	11,1%
	Visiškai nesusijusi	41,0%	50,9%	47,9%	73,7%	46,7%	42,5%
	Nežinau, negalvoju	13,4%	6,3%	14,9%	0,0%	15,1%	13,1%
	Viso:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 54 „Įvertinkite, kiek Jūsų darbinė veikla susijusi su informacinių technologijų naudojimu (kompiuterio, interneto ir pan.)?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Gyvenamosios vietos dydis:				
		Iki 2000 gyv. (N=151)	2000-30000 gyv. (N=105)	30000-180000 gyv. (N=89)	Virš 180000 gyv. (N=181)	Viso (N=526)
		%	%	%	%	%
Darbo veikla	Labai susijusi	9,0%	13,5%	27,5%	24,2%	18,3%
	Gana susijusi	11,8%	11,2%	16,5%	19,3%	15,1%
	Beveik nesusijusi	5,7%	14,2%	10,2%	14,1%	11,1%
	Visiškai nesusijusi	54,7%	49,0%	34,5%	32,5%	42,5%
	Nežinau, negalvoju	18,8%	12,1%	11,3%	9,7%	13,1%
	Viso:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 56 „Naudojimosi kompiuteriu priklausomybė nuo to, ar respondento darbo veikla susijusi su informacinių technologijų naudojimu“ (%)

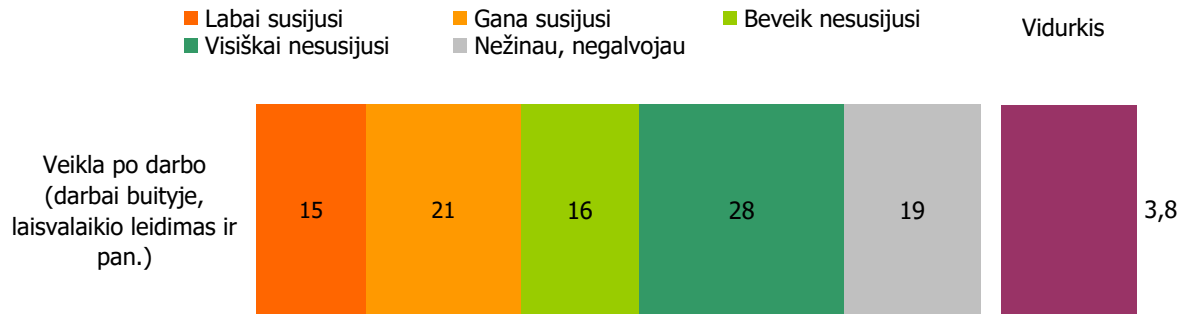
	Nedirba	Veikla labai susijusi	Veikla gana susijusi	Veikla beveik nesusijusi	Veikla visiškai nesusijusi	Nežino, negalvojo
Kasdien	38	25	17	6	14	1
Kartą ar kelis per savaitę	23	3	15	16	38	6
Kartą ar kelis per dvi savaites	20	0	15	17	42	7
Kartą ar kelis kartus per mėnesį	27	2	5	12	54	0
Rečiau	46	0	2	7	44	2
Visai nesinaudoja	74	0	1	1	23	2

Lentelė 57 „Kompiuterinio raštingumo lygio priklausomybė nuo to, ar respondento darbo veikla susijusi su informacinių technologijų naudojimu“ (%)

	Nedirba	Veikla labai susijusi	Veikla gana susijusi	Veikla beveik nesusijusi	Veikla visiškai nesusijusi	Nežino, negalvojo
Geras, turi ECDL pažymėjimą	21	40	26	3	8	3
Geras, bet ECDL pažymėjimo neturi	33	26	19	8	12	1
Vidutinis	39	13	12	11	22	3
Silpnas	31	2	9	9	46	3
Kompiuteriu dirbti visai nemoka	74	0	1	1	23	2

XI.6. Informacinių technologijų naudojimas nedarbinėje veikloje

Paveikslas 9 „Įvertinkite, kiek Jūsų nedarbinė veikla susijusi su informacinių technologijų naudojimu (kompiuterio, interneto ir pan.)?“ (n=1046)

Lentelė 58 „Įvertinkite, kiek Jūsų nedarbinė veikla susijusi su informacinių technologijų naudojimu (kompiuterio, interneto ir pan.)?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Respondento lytis:		
		Vyras (N=501)	Moteris (N=545)	Viso (N=1046)
		%	%	%
Veikla po darbo (darbai buityje, laisvalaikio leidimas ir pan.)	Labai susijusi	15,5%	14,9%	15,2%
	Gana susijusi	23,7%	19,2%	21,3%
	Beveik nesusijusi	14,0%	18,5%	16,3%
	Visiškai nesusijusi	31,9%	25,0%	28,3%
	Nežinau, negalvoju	15,0%	22,4%	18,8%
	Viso:	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 59 „Įvertinkite, kiek Jūsų nedarbinė veikla susijusi su informacinių technologijų naudojimu (kompiuterio, interneto ir pan.)?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Amžiaus grupė:						
		15-24 m. (N=256)	25-34 m. (N=168)	35-44 m. (N=172)	45-54 m. (N=165)	55-64 m. (N=132)	65-74 m. (N=152)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%	%	%
Veikla po darbo (darbai buityje, laisvalaikio leidimas ir pan.)	Labai susijusi	41,6%	16,9%	6,1%	4,9%	3,3%	0,7%	15,2%
	Gana susijusi	35,5%	26,2%	24,3%	18,5%	10,6%	1,2%	21,3%
	Beveik nesusijusi	7,9%	25,6%	30,9%	22,5%	11,3%	1,2%	16,3%
	Visiškai nesusijusi	5,2%	19,4%	24,5%	40,9%	48,4%	50,2%	28,3%
	Nežinau, negalvoju	9,7%	11,9%	14,1%	13,2%	26,4%	46,7%	18,8%
	Viso:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 60 „Įvertinkite, kiek Jūsų nedarbinė veikla susijusi su informacinių technologijų naudojimu (kompiuterio, interneto ir pan.)?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Išsimokslinimas:					
		Pradinis (N=116)	Pagrindinis (N=186)	Bendras vidurinis (N=354)	Aukštesnysis (spec.vidurinis) (N=235)	Aukštasis (N=156)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%	%
Veikla po darbo (darbai buityje, laisvalaikio leidimas ir pan.)	Labai susijusi	22,2%	18,4%	15,1%	9,7%	14,7%	15,2%
	Gana susijusi	16,1%	19,1%	19,3%	18,9%	36,4%	21,3%
	Beveik nesusijusi	0,0%	6,1%	17,2%	23,6%	27,8%	16,3%
	Visiškai nesusijusi	35,8%	25,9%	31,5%	30,3%	15,3%	28,3%
	Nežinau, negalvoju	25,9%	30,5%	16,9%	17,6%	5,9%	18,8%
	Viso:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 63 „Įvertinkite, kiek Jūsų nedarbinė veikla susijusi su informacinių technologijų naudojimu (kompiuterio, interneto ir pan.)?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Pajamos vienam šeimos nariui per mėnesį:					
		Iki 600 Lt (N=218)	601-800 Lt (N=204)	801-1100 Lt (N=245)	1101 Lt ir daugiau (N=234)	Nenurodė (N=145)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%	%
Veikla po darbo (darbai buityje, laisvalaikio leidimas ir pan.)	Labai susijusi	9,8%	8,2%	15,7%	20,1%	24,4%	15,2%
	Gana susijusi	19,1%	10,4%	22,3%	27,4%	28,7%	21,3%
	Beveik nesusijusi	15,9%	12,2%	14,3%	25,7%	11,3%	16,3%
	Visiškai nesusijusi	31,3%	41,4%	29,2%	20,6%	16,2%	28,3%
	Nežinau, negalvoju	23,9%	27,8%	18,5%	6,2%	19,4%	18,8%
	Viso:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 64 „Įvertinkite, kiek Jūsų nedarbinė veikla susijusi su informacinių technologijų naudojimu (kompiuterio, interneto ir pan.)?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Tautybė:					
		Lietuvis/lietuvė (N=877)	Rusas/rusė (N=56)	Lenkas/lenkė (N=29)	Kita (N=13)	Nenurodė (N=70)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%	%
Veikla po darbo (darbai buityje, laisvalaikio leidimas ir pan.)	Labai susijusi	15,4%	9,0%	3,4%	0,0%	25,8%	15,2%
	Gana susijusi	21,9%	16,7%	8,3%	28,3%	22,5%	21,3%
	Beveik nesusijusi	16,4%	19,7%	13,8%	11,2%	14,4%	16,3%
	Visiškai nesusijusi	27,1%	41,3%	45,6%	45,8%	22,3%	28,3%
	Nežinau, negalvoju	19,2%	13,3%	28,8%	14,8%	15,0%	18,8%
	Viso:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 65 „Įvertinkite, kiek Jūsų nedarbinė veikla susijusi su informacinių technologijų naudojimu (kompiuterio, interneto ir pan.)?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Gyvenamosios vietos dydis:				
		Iki 2000 gyv. (N=331)	2000-30000 gyv. (N=200)	30000-180000 gyv. (N=183)	Virš 180000 gyv. (N=332)	Viso (N=1046)
		%	%	%	%	%
Veikla po darbo (darbai buityje, laisvalaikio leidimas ir pan.)	Labai susijusi	10,2%	15,0%	22,1%	16,5%	15,2%
	Gana susijusi	17,8%	19,0%	26,9%	23,2%	21,3%
	Beveik nesusijusi	12,0%	16,6%	14,8%	21,3%	16,3%
	Visiškai nesusijusi	33,7%	32,6%	24,5%	22,4%	28,3%
	Nežinau, negalvoju	26,3%	16,7%	11,7%	16,6%	18,8%
	Viso:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 67 „Naudojimosi kompiuteriu priklausomybė nuo to, ar respondento veikla po darbo susijusi su informacinių technologijų naudojimu“ (%)

	Veikla labai susijusi	Veikla gana susijusi	Veikla beveik nesusijusi	Veikla visiškai nesusijusi	Nežino, negalvojo
Kasdien	37	37	14	6	6
Kartą ar kelis per savaitę	5	40	35	11	10
Kartą ar kelis per dvi savaites	0	22	51	10	17
Kartą ar kelis kartus per mėnesį	2	5	55	33	5
Rečiau	0	9	35	39	18
Visai nesinaudoja	0	1	2	61	37

Lentelė 68 „Kompiuterinio raštingumo lygio priklausomybė nuo to, ar veikla po darbo susijusi su informacinių technologijų naudojimu“ (%)

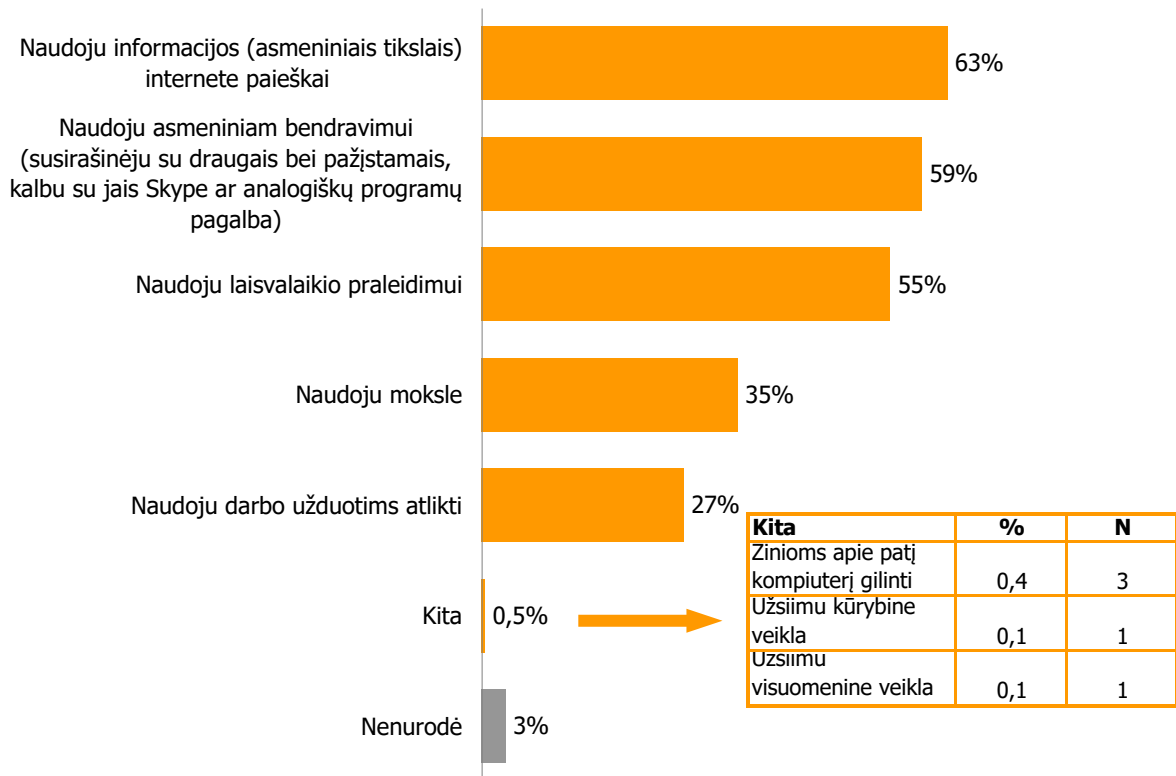
	Veikla labai susijusi	Veikla gana susijusi	Veikla beveik nesusijusi	Veikla visiškai nesusijusi	Nežino, negalvojo
Geras, turi ECDL pažymėjimą	21	42	18	13	5
Geras, bet ECDL pažymėjimo neturi	39	31	14	9	7
Vidutinis	25	37	24	7	7
Silpnas	2	21	35	28	13
Kompiuteriu dirbti visai nemoka	0	1	3	59	37

Lentelė 69 „Dirbančiųjų respondentų darbinės veiklos ir veiklos po darbo sąsajos su informacinių technologijų naudojimu“ (%)

	Veikla labai susijusi	Veikla gana susijusi	Veikla beveik nesusijusi	Veikla visiškai nesusijusi	Nežino, negalvojo
Darbinė veikla	20	17	12	47	4
Veikla po darbo	12	26	25	29	8

XI.7. Kompiuterio naudojimo tikslai

Paveikslas 10 „Ką paprastai veikiate kompiuteriu?“ (n=679)

Lentelė 70 „Ką paprastai veikiate kompiuteriu?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Respondento lytis:		
		Vyras (N=335)	Moteris (N=344)	Viso (N=679)
		%	%	%
Ką paprastai veikiate kompiuteriu?	Naudoju informacijos (asmeniniais tikslais) internete paieškai	65,6%	59,8%	62,7%
	Naudoju asmeniniam bendravimui (susirašinėju su draugais bei pažystamais, kalbu su jais Skype ar analogiškų programų pagalba)	61,2%	57,3%	59,2%
	Naudoju laisvalaikio praleidimui	60,8%	49,3%	55,0%
	Naudoju mokslui	29,6%	39,3%	34,5%
	Naudoju darbo užduotims atlikti	24,2%	30,2%	27,2%
	Kitoks atsakymas	0,4%	0,6%	0,5%
	Nenurodė	4,0%	2,6%	3,3%
Viso:	100,0%	100,0%	100,0%	

Lentelė 71 „Ką paprastai veikiate kompiuteriu?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Amžiaus grupė:						
		15-24 m. (N=254)	25-34 m. (N=148)	35-44 m. (N=125)	45-54 m. (N=101)	55-64 m. (N=43)	65-74 m. (N=9)	Viso (N=679)
		%	%	%	%	%	%	%
Ką paprastai veikiate kompiuteriu?	Naudoju informacijos (asmeniniais tikslais) internete paieškai	66,5%	66,6%	61,0%	58,2%	47,9%	35,5%	62,7%
	Naudoju asmeniniam bendravimui (susirašinėju su draugais bei pažystamais, kalbu su jais Skype ar analogiškų programų pagalba)	73,1%	66,1%	42,2%	46,2%	37,7%	38,9%	59,2%
	Naudoju laisvalaikio praleidimui	64,3%	57,4%	45,0%	43,1%	48,6%	55,8%	55,0%
	Naudoju mokslui	71,5%	19,3%	10,9%	7,2%	8,1%	0,0%	34,5%
	Naudoju darbo užduotims atlikti	20,8%	28,1%	33,4%	32,2%	35,1%	14,9%	27,2%
	Kitoks atsakymas	0,5%	0,0%	1,0%	0,0%	1,6%	0,0%	0,5%
	Nenurodė	3,2%	1,6%	3,0%	4,8%	5,9%	6,6%	3,3%
	Viso:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 72 „Ką paprastai veikiate kompiuteriu?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

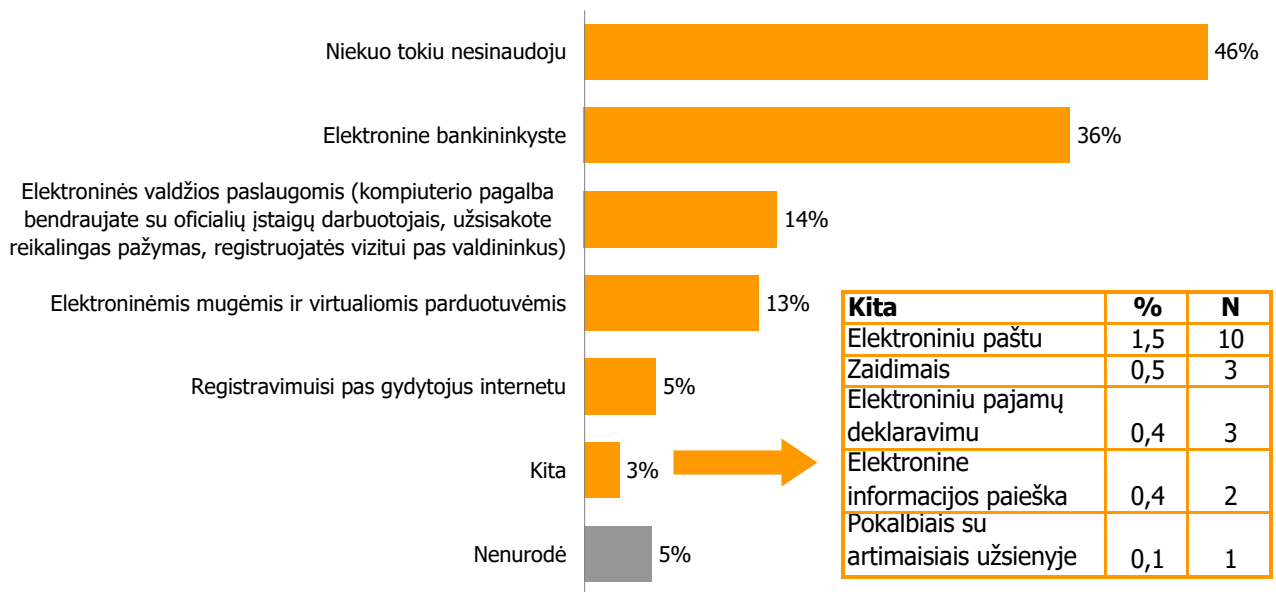
		Išsimokslinimas:					
		Pradinis (N=50)	Pagrindinis (N=103)	Bendras vidurinis (N=232)	Aukštesnysis (spec.vidurinis) (N=152)	Aukštasis (N=142)	Viso (N=679)
		%	%	%	%	%	%
Ką paprastai veikiate kompiuteriu?	Naudoju informacijos (asmeniniais tikslais) internete paieškai	50,0%	63,8%	59,9%	66,6%	66,8%	62,7%
	Naudoju asmeniniam bendravimui (susirašinėju su draugais bei pažyistamais, kalbu su jais Skype ar analogiškų programų pagalba)	67,9%	71,9%	56,1%	48,5%	63,4%	59,2%
	Naudoju laisvalaikio praleidimui	62,5%	68,8%	55,8%	51,4%	44,8%	55,0%
	Naudoju mokslui	76,1%	62,6%	32,6%	9,1%	29,4%	34,5%
	Naudoju darbo užduotims atlikti	13,1%	7,8%	17,5%	27,2%	62,1%	27,2%
	Kitoks atsakymas	0,0%	0,0%	1,1%	0,0%	0,5%	0,5%
	Nenurodė	6,0%	2,7%	3,4%	3,0%	2,8%	3,3%
	Viso:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 73 „Ką paprastai veikiate kompiuteriu?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

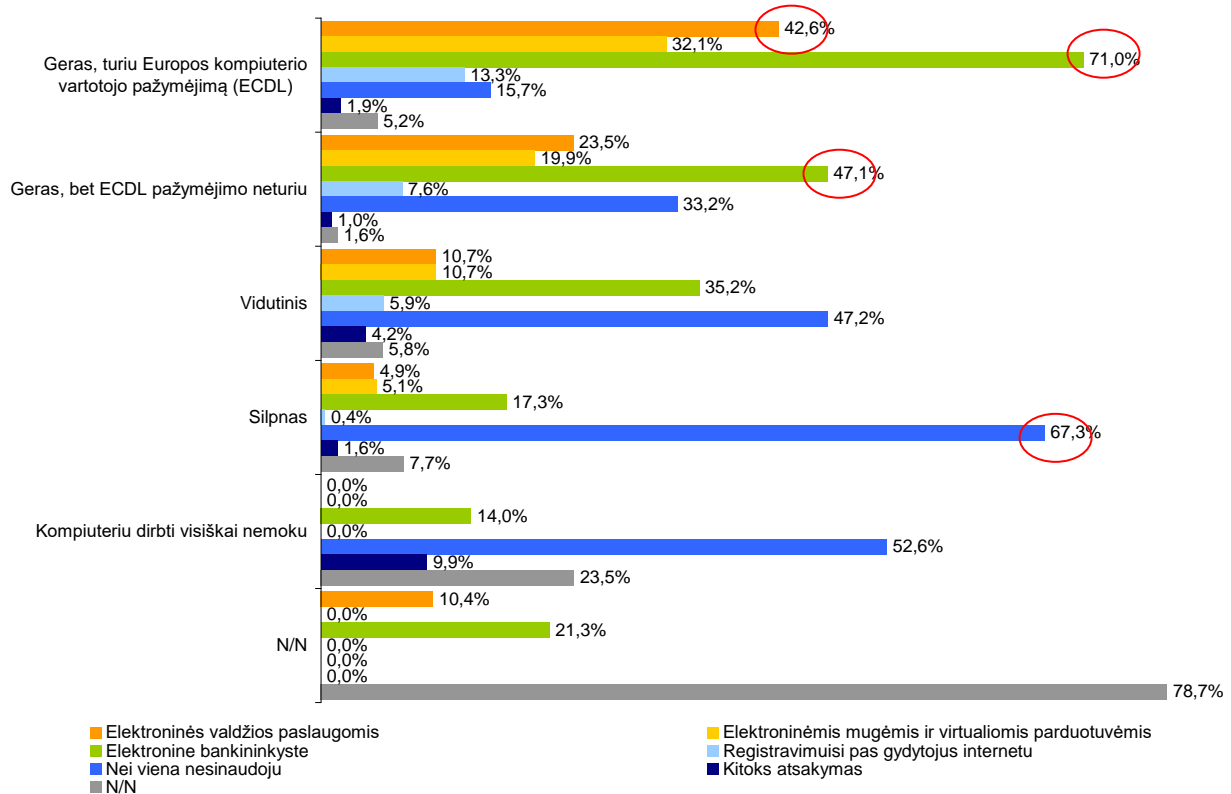
		Užimtumas:		
		Dirba (N=403)	Nedirba (N=276)	Viso (N=679)
		%	%	%
Ką paprastai veikiate kompiuteriu?	Naudoju informacijos (asmeniniais tikslais) internete paieškai	63,8%	61,1%	62,7%
	Naudoju asmeniniam bendravimui (susirašinėju su draugais bei pažyistamais, kalbu su jais Skype ar analogiškų programų pagalba)	52,8%	68,6%	59,2%
	Naudoju laisvalaikio praleidimui	50,8%	61,1%	55,0%
	Naudoju mokslui	20,6%	54,9%	34,5%
	Naudoju darbo užduotims atlikti	38,3%	10,9%	27,2%
	Kitoks atsakymas	0,0%	1,2%	0,5%
	Nenurodė	3,2%	3,4%	3,3%
	Viso:	100,0%	100,0%	100,0%

XI.8. Naudojimas elektroninėmis paslaugomis

Paveikslas 11 „Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojate?“ (n=679)

Paveikslas 12 „Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojate?“ (atsakymai pagal kompiuterinio raštingumo lygį, n=679)

Lentelė 79 „Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojates?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Respondento lytis:		
		Vyras (N=335)	Moteris (N=344)	Viso (N=679)
		%	%	%
Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojates?	Nei viena nesinaudoju	46,1%	46,7%	46,4%
	Elektronine bankininkyste	34,7%	37,7%	36,2%
	Elektroninės valdžios paslaugomis (kompiuterio pagalba bendraujate su oficialių įstaigų darbuotojais, užsisakote reikalingas pažymas, registruojates vizitui pas valdininkus)	14,6%	14,2%	14,4%
	Elektroninėmis mugėmis ir virtualiomis parduotuvėmis	14,9%	11,1%	13,0%
	Registravimuisi pas gydytojus internetu	4,6%	6,1%	5,4%
	Kitoks atsakymas	2,6%	2,7%	2,6%
	Nenurodė	7,2%	2,9%	5,1%
	Viso:	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 80 „Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojates?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Amžiaus grupė:						
		15-24 m. (N=254)	25-34 m. (N=148)	35-44 m. (N=125)	45-54 m. (N=101)	55-64 m. (N=43)	65-74 m. (N=9)	Viso (N=679)
		%	%	%	%	%	%	%
Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojates?	Nei viena nesinaudoju	50,0%	38,0%	47,1%	49,0%	46,8%	44,0%	46,4%
	Elektronine bankininkyste	29,2%	49,1%	40,3%	31,0%	34,0%	33,8%	36,2%
	Elektroninės valdžios paslaugomis (kompiuterio pagalba bendraujate su oficialių įstaigų darbuotojais, užsisakote reikalingas pažymas, registruojates vizitui pas valdininkus)	12,3%	13,0%	17,9%	17,6%	15,4%	4,6%	14,4%
	Elektroninėmis mugėmis ir virtualiomis parduotuvėmis	15,0%	18,4%	12,1%	5,2%	6,5%	0,0%	13,0%
	Registravimuisi pas gydytojus internetu	3,8%	8,6%	5,3%	4,4%	6,3%	5,2%	5,4%
	Kitoks atsakymas	2,6%	2,4%	1,5%	5,4%	0,0%	5,8%	2,6%
	Nenurodė	6,5%	3,1%	2,4%	5,4%	9,2%	11,8%	5,1%
	Viso:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 81 „Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojates?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		Išsimokslinimas:					
		Pradinis (N=50)	Pagrindinis (N=103)	Bendras vidurinis (N=232)	^ i â ² i É ë (spec.vidurinis) (N=152)	^ i â ² i (N=142)	Viso (N=679)
		%	%	%	%	%	%
Kokiomis Elektroninėmis paslaugomis naudojates?	Nei viena nesinaudoju	88,1%	60,2%	49,0%	44,2%	19,7%	46,4%
	Elektronine bankininkyste	0,0%	13,3%	34,2%	39,4%	65,7%	36,2%
	Elektronine paslaugomis (kompiuterio pagalba bendraujate su darbuotojais, su valdininkais)	0,0%	4,0%	13,8%	14,5%	27,9%	14,4%
	Elektronine paslaugomis (virtualiomis paslaugomis)	0,0%	14,4%	13,4%	9,5%	19,7%	13,0%
	Registravimuisi pas gydytojus internetu	0,0%	5,5%	1,1%	6,0%	13,4%	5,4%
	Kitoks atsakymas	0,0%	6,7%	0,9%	1,8%	4,4%	2,6%
	N/N	11,9%	3,9%	4,8%	5,4%	3,5%	5,1%
	Viso:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lentelė 82 „Kokiomis elektroninėmis paslaugomis naudojates?“ (atsakymai socio-demografinėse grupėse)

		r č á ā i i ā ~ ë W		
		Dirba (N=403)	Nedirba (N=276)	Viso (N=679)
		%	%	%
Kokiomis Elektroninėmis paslaugomis naudojates?	Nei viena nesinaudoju	39,1%	57,2%	46,4%
	Elektronine bankininkyste	45,5%	22,7%	36,2%
	Elektronine paslaugomis (kompiuterio pagalba bendraujate su darbuotojais, su valdininkais)	18,6%	8,2%	14,4%
	Elektronine paslaugomis (virtualiomis paslaugomis)	14,9%	10,3%	13,0%
	Registravimuisi pas gydytojus internetu	6,9%	3,2%	5,4%
	Kitoks atsakymas	2,7%	2,6%	2,6%
	N/N	3,8%	6,9%	5,1%
	Viso:	100,0%	100,0%	100,0%

